

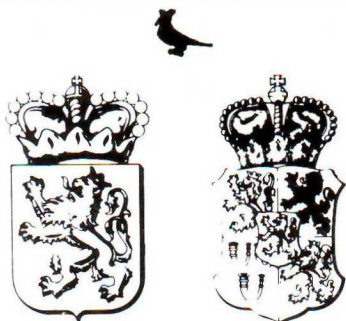

Nr. 6 - Maart 1990
2e jaargang
Verschijnt 4x per jaar

LIMBURGS SCHUTTERSTIJDSCRIFT

Het 'Limburgs Schutterstijdschrift'

Het Limburgs Schutterstijdschrift is een uitgave door en onder auspiciën van de stichting Steun Aan het Schutters- en gildewezen in de beide Limburgen (S.A.S.).

Abonnementen

Het Limburgs Schutterstijdschrift verschijnt 4 x per jaar. Abonnementprijs Hfl 15/BF 285 per jaar bij vooruitbetaling. Losse nummers à Hfl 5,-/BF 95 excl. Hfl 2,50/BF 50 verzendkosten.

Bankrelaties

Nederland: Rabobank Heythuysen, rekeningnr. 122215125
Postgironummer: 2878343
België: Gemeentekrediet van België Agentschap Hechtel, rekeningnr. 068-2059877-12

Redactie

Drs. Jan Gerits - Eksel
Drs. Jos Gerits - Spaubeek
Piet Hermans - Nederweert
Wim Pijpers - Heythuysen
Werner Smet - Kinrooi
Drs. Jean Walraven - Roermond

Redactie-adres

Brouwerslaan 25
6093 GG Heythuysen

Druk

Drukkerij Limburgsche Post,
Beegden

Advertentie-acquisitie

Meertens Media
Prins Bisschopsingel 49,
6212 AB Maastricht
Tel. 043-214098
B.g.g. 04455-1436

Voorbehoud

Plaatsing van een artikel in dit tijdschrift houdt niet in, dat de inzichten van de schrijver worden gedeeld door de redactie.

Bij overname van artikelen is bronvermelding vereist.

Beste schuttersvrienden,

Het jaar 1990 was nauwelijks drie dagen oud of het Limburgse schutterswezen moest kennisnemen van het overlijden van Meester Creemers. Zijn overlijden kwam niet echt onverwacht. De meester werd in december opgenomen in het ziekenhuis van Bree en de verwachtingen waren somber. Ziedaar de kracht van de Meester, hij knapt op en na Kerstmis mag hij naar huis.

Eén dag vóór het overlijden had onze redacteur Jan Gerits nog een gesprek met de Meester via de telefoon. De meester zat boordevol plannen die hij graag zou willen verwezenlijken. De klap komt dan extra hard aan als je een dag later verneemt dat de Meester overleden is.

O.L.S.-1990: Het O.L.S.-1990 staat in de steigers. Een enthousiaste groep o.l.v. Peter Berben werkt hard om het geheel perfect te laten verlopen. Alle verenigingen uit Schaesberg en omgeving en het gemeentebestuur van Landgraaf zullen meehelpen het O.L.S.-1990 tot iets groots te maken.

O.L.S.-winnaar, schutterij St. Hubertus-Schaesberg, heeft de redactie van het Limburgs Schutterstijdschrift verzocht om medewerking te verlenen bij het uitgeven van een boekwerk op A4-formaat. Wij als redactie zijn bijzonder vereerd met dit verzoek en verlenen graag onze medewerking hieraan. Onder leiding van onze redacteur in Zuid-Limburg, Jos Gerits, zal gewerkt worden aan een boekwerk dat het begin moet worden van een nieuwe O.L.S.-traditie.

Limburgse Schuttersagenda: Het aanbod van gegevens was zó groot dat wij moesten kiezen voor een andere opmaak van de Limburgse Schuttersagenda.

In de rubriek 'Agenda' worden de nagekomen gegevens vermeld.

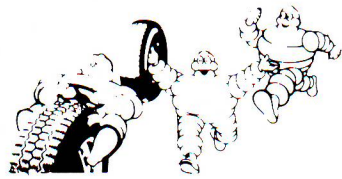
Foto's: Het zal U opgevallen zijn dat diverse foto's in het laatste nummer nogal donker waren. Onze excuses hiervoor. Ondanks de toepassing van moderne technieken leveren zwart-wit foto's betere afdrucken als ze zwart-wit afgedrukt moeten worden dan de mooiste kleurenfoto's. Wilt U hiermee rekening houden bij het inzenden van foto's.

En dan zijn er nog steeds de speculaties rondom de opvolging van Gouverneur Sjeng Kremers. Sjeng heeft vele jaren een bijzondere rol gespeeld tijdens de opening van het O.L.S.-Feest. Samen met zijn collega Harrie Vandermeulen stal hij de show. Het zal moeilijk zijn om een waardige opvolger te vinden. Wanneer de Limburgse schutterswereld een keuze mocht doen, dan weet ik bijna zeker dat de keuze zou vallen op Oud-Staatssecretaris René van der Linden.

Wim Pijpers, Hoofdredacteur.

Het volgende nummer zal in juni verschijnen. Inzenden van kopij, foto's en advertenties tot uiterlijk 1 mei.

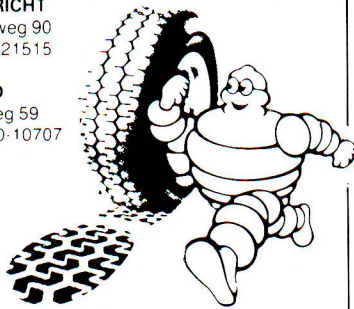

LAAT KICKEN NAAR UW BANDEN KIJKEN

Bandenspecialist
KICKEN b.v.

VOERENDAAL MAASTRICHT
Valkenburgerweg 41 Bemelerweg 90
tel 045-751700 tel 043-621515

TEGELEN SITTARD
Kaldenkerkerweg 96 Bergerweg 59
tel 077-33433 tel 04490-10707

LAARZEN LAARZEN LA
SCHOENEN SCHOENEN
BATONS BATONS BATON
POMPONS POMPON
UNIFORMSCHOENEN
DANSSCHOENEN DAN
HISTORISCHE-SCHOEN
INSTEPSCHOENEN IN
OVERSCHOENEN OV
HANDSCHOENEN HAN
OPERA-OPERETTE-SCH

VAN BEERS B.V.
SCHOENFABRIEK

Vaartstraat 40, 5171 JE Kaatsheuvel NL
Tel.: 04167-72254, b.g.g. 76548
België, BRD, 00-314167-72254

TONEELSCHOENEN

Amstel.

Een pils om van te houden.

In memoriam Pierre Creemers

Vrij onverwachts, alhoewel reeds enige tijd ziek, hebben wij afscheid moeten nemen van Pierre Creemers. In de volksmond en bij zijn schuttersvrienden stond hij bekend als 'De Meister van Bieësel'.

Naast zijn gezin, familie en beroep was het schutterswezen een belangrijk deel van zijn leven. Geweldig groot waren zijn inzet en verdiensten op de diverse niveaus van de schuttersorganisaties.

Allereerst plaatselijk bij schutterij St. Martinus-Molenbeersel, 'zijn' schutterij. In regionaal verband de bond 'Maas en Kempen', mede door zijn inzet opgezet. In federatief Interlimburgs verband mag zijn vele werk voor de Oud-Limburgse Schuttersfederatie niet onvermeld blijven. Maar liefst 40 jaar was Meister Creemers lid van het bestuur; gedurende vele jaren als vice-president. Niet alleen was hij de onbetwiste leider van het Belgische deel van de O.L.S.-Federatie. Zijn ervaring, inzet en accuratesse in het bijzonder maakten hem tot een soort geweten van de O.L.S.-Federatie. Daar waar het wetten, regels en christelijke schuttertradities betrof. Met deze zaken sloot hij geen compromis, niet met anderen en niet met zichzelf. Onwrikbaar pal stond hij als het deze zaken betrof. Het voor 'Outer, haerdt en troon' was de draad die door zijn leven liep; voor hem de nooit opdrogende bron van inspiratie voor inzet en plichtsbetrachting.

Nederlands- en in het bijzonder Belgisch-Limburg verliezen in Pierre Creemers een drijvende kracht in de schutterswereld.

Wij zullen Meister Creemers in gedachten houden als een vriend en als een groot Limburger, die nu en in de toekomst voor de jeugd aan beide zijden van de Maas tot voorbeeld mag dienen.

Meister Creemers tijdens het O.L.S.-1988 in Grote Brogel

Gelovig sterven is afscheid nemen van de tijd niet van het leven ...

+

Gedenk in uw gebeden

De Heer PIERRE CREEMERS

echtgenoot van Mevrouw CAROLINE KLERKX

Ere-Schoolhoofd van de gemeenteschool van Molenbeersel
Lid van de kerkfabriek „St.-Leonardus“ Molenbeersel
Oud-leider van het gewezen kerkelijk zangkoor
Ere-Bestuur lid en Oud-Secretaris van de schutterij „St.-Martinus“ Grootbeersel
Vice-President van de Oud-Limburgse Schuttersfederatie
Mede-stichter en Ere-voorzitter van de Bond van Schutterijen „Maas en Kempen“
Dragers van verschillende onderscheidingen en eretekens

Geboren te Molenbeersel op 13 december 1910 en overleden te Molenbeersel op 3 januari 1990, gesterkt door het Sakrament der zieken

Niet geheel onverwacht, maar toch vrij plots is pa van ons heengegaan. De rust die hij zichzelf niet gunde, heeft de Heer hem nu gegeven. Onze pa heeft een rijk en actief leven gehad. Er was zijn familie, zijn altijd steunende vrouw, zijn kinderen die hij tot in zijn laatste ogenblikken bij zich had. Zijn kleinkinderen, wiens opgroeien hij met fierheid volgde. Hij was bezorgd om hun toekomst en interesseerde zich voor hun jonge leven.

Wij willen zijn familie veel sterkte toewensen om dit verlies te dragen. En de goede God, waarin Pierre zo geloofde, vragen hem de eeuwige rust te geven.

Meister bedanktj.

L. Stals, President O.L.S.-Federatie

Afscheid van meester Creemers

Op zaterdag 6 januari 1990 werd Meister Pierre Creemers ten grave gedragen te Molenbeersel. Vanaf 09.15 uur kwamen de talrijke vrienden samen in de Smeetsstraat aan het woonhuis van de overledene. Onder hen bemerkten we o.a. gemeenschapsminister Theo Kelchtermans. Eén uur later vertrok de schutterij St. Martinus-Grootbeersel richting kerk, gevolgd door de vlaggedragers van de schutterijen van de Bond Maas en Kempen. Daarachter volgde de lijkwagen en de familieleden, tenslotte de vooraanstaanden uit het schutterswezen.

De St. Leonarduskerk was overvol voor de plechtige rouwdienst die werd opgedragen door pastoor W. Coenen en die opgeluisterd werd door het zangkoor. De pastoor drukte in zijn homilie de verdiensten uit van Meister Creemers als schoolhoofd, huisvader, lid van de kerkfabriek en als schutter.

Na de H. Mis werden nog toespraken gehouden door T. Vrinssen, commandant der schutterij St. Martinus-Grootbeersel en door L. Stals, president van de Oud-Limburgse Schuttersfederatie. Ze onderstrepten de betekenis die Meister Creemers heeft gehad voor de plaatselijke schutterij en voor heel het schutterswezen in de beide Limburgen. Vervolgens werd de stoet terug gevormd en ging het richting kerkhof waar Pierre Creemers ter aarde werd besteld.

Werner Smet.

Er was de school waar hij eerst als onderwijzer, later als schoolhoofd heel zijn energie en kunde aan de opvoeding van zijn leerlingen besteedde

Er was zijn administratie. Stipt en correct stelde hij alle veranderingen te boek. Uren en uren werkte hij aan reglementen, tikte hij gegevens uit. Meerdere malen begon hij opnieuw, tot alles uiteindelijk aan zijn hoge eisen voldeed

En er was zijn schutterij die hem zeer nauw aan het hart lag. Het werd zijn levensdoel. Zijn grootste betrachtting was immers de groei en bloei van de Schutterswereld in Belgisch en Nederlands Limburg. Voor dit doel was hem dan ook niets teveel. Nooit kende hij hiervoor rust. Daarom eerde deze gemeenschap hem met vele eretekens en onderscheidingen.

Samen met zijn schutters, met wie hij zo vaak vergaderde, activiteiten organiseerde, discussies voerde, terreinen keurde, zullen we ongetwijfeld vaak terugdenken aan „Meester Creemers“

Dierbare familieleden, vrienden en schuttersvrienden, heb dank.

Het heengaan brengt droefheid, doch troost U. Dit heengaan is geen vaarwel maar slechts een tijdelijk afscheid.

Behoud in uw hart het aandenken van iemand die U liefhad en bidt voor mij.

Vergeef de pijn die ik U heb aangedaan door mijn dood.

Bidt voor mij opdat we elkaar mogen weerzien in de hemel.

De families CREEMERS en KLERKX danken voor uw gebed en medeleven.

Begrav. Santermans en Hoeken Bree - Molenbeersel

De vlag en de lading I

Door Jac J. van den Boogard

Het gebruik van vlaggen en vaandels als symbool van saamhorigheid in een groep en als symbool van trouw aan een ideaal is al bijzonder oud. De Romeinen gebruikten het veldteken en de vlag, vexillum genaamd, tijdens hun veldtochten om leiding aan hun soldaten te geven in het heetst van de strijd. Keizer Constantijns droom van het 'kruisteken', dat hij op de schilden van zijn soldaten liet aanbrengen, voorspelde hem een glorieuze overwinning op zijn vijand in de vierde eeuw na Christus. Boetvaardige pelgrims namen in de Middeleeuwen bedevaartvaantjes mee uit Rome of uit Santiago de Compostella. Voor de aanvang van grote toernooien presenteerde de Middeleeuwse ridderschap vaandels en banieren aan de dames in de tijd van de Hoofse cultuur.

Drs. Jacques J. van den Boogard is als wetenschappelijk medewerker verbonden aan het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg te Maastricht.

Onlangs richtte van den Boogard een tentoonstelling in die handelde over vlaggen en vaandels. De tentoonstelling was te zien in het Provinciehuis te Maastricht.

Symboolfunctie

Het vaandel werd een teken om zich herkenbaar te maken en aan te duiden tot welke groep men behoorde. Thans heeft het vaandel heel veel van zijn oorspronkelijke 'geladenheid' in die zin verloren; te pas en te onpas worden vaandels en vlaggen gebruikt bij alle mogelijke gelegenheden zoals reclamecampagnes, souvenirvlaggetjes, sportvlaggen, etcetera.

Banistiek en geschiedenis

De banistiek is de jonge wetenschap -ze ontstond in Engeland in de jaren zestig- die zich speciaal bezighoudt met de studie van vlaggen en vaandels en hun geschiedenis. Ze leert ons dat tijdens de kruistochten de Middeleeuwse kruisvaarders grote bewondering koesterden voor de Oosterse pracht en praal van de daar vervaardigde borduurkunstwerken. In Vlaanderen wilden ze soortgelijke kunstwerken vervaardigen. In de Vlaamse steden ontstond dan ook het 'borduurdersambacht', overigens een specifiek mannelijk beroep. Patroon van de borduurders was Sint Lucas; hij was tevens patroon van de schilders. Trouwens, wat is borduren anders dan schilderen met de naald? De borduurateliers, die in Vlaanderen in de loop van de vijftiende eeuw ontstonden, vormden de basis voor een bloeiende vlaggenkunst.

Propagandamiddel

Tijdens de Contra-reformatie, het zestiende en zeventiende eeuwse tegenoffensief van de Rooms-Katholieke kerk tegen de Reformatie, kregen de vlag en het vaandel in de katholieke landen een extra functie als propagandamiddel. Als tegenwicht voor de groei van het protes-

tantisme moesten vlag en vaandel het katholicisme een duidelijk aanzien geven en het kerkelijk gezag uitdragen. Dat uitte zich in devote kerkelijke vaandels voor processies en vaandels ter decoratie van de barokke kerkgebouwen.

Nationale vlaggen

Men ziet de bloeiende cultuur van vlag- en vaandelborduurkunst ook terug in wereldlijke vaandels, zoals de nationale vlaggen. Zij kwamen alom in zwang in Europa in de achttiende eeuw en maakten een echte doorbraak in de nationalistische bewegingen van de negentiende eeuw. Overigens maakten met name de jonge staten in de Derde Wereld, die na de dekolonisatie ontstonden in de jaren zestig van deze eeuw, na hun onafhankelijkheidsverklaring onmiddellijk een keus voor een nationale vlag die de pas verworven zelfstandigheid moest benadrukken. Een kleurrijk scala van vlaggen siert elke bijeenkomst van de Verenigde Naties waar deze jonge naties zich graag met hun vlaggen presenteren aan de wereld.

Symbolen van macht en gezag

Vlag en vaandel werden dus symbolen van macht, gezag en waardigheid. Dat kwam tot uitdrukking in het veelvuldig gebruik van vaandel en vlag in affiches en in politieke publikaties, onder meer in de nazi-propaganda, maar ook in socialistische of katholieke politieke propaganda of in symbolische handelingen. Dat laatste komt ook thans nog tot uiting in ceremonies als het inwijdingsritueel, het strijken en plechtig hijsen van de vlag of eedaflegging op de vlag.

Vaandel van de rustende schutterij H. Aldegondis-Bugenum

Praktisch symbool

De vlag werd ook als functioneel symbool van belang ter bevordering van de herkenbaarheid, men kan daarbij denken aan de functie van scheepsvlaggen. Zo staan vlaggen en vaandels als symbool voor de herkenbaarheid van groepen, zoals gilden, schutterijen, politieke en militaire organisatie. Vaandel en vlag droegen bij tot het identificatieproces tussen de leden en de groep waartoe zij behoorden ten opzichte van de buitenwacht en vervulden als zodanig een belangrijke rol in het proces van image-building.

Nieuwe structuren, nieuwe symbolen

De Franse Revolutie (1789) maakte een eind aan het Ancien Regime en de maatschappelijke indeling die aan vlag en vaandel zo duidelijk was te herkennen.

De nieuwe sociale, politieke en economische structuren van de negentiende eeuw pasten niet meer bij de oude symbolen en schiepen nieuwe behoeften aan symbolen en dus aan vaandels en vlaggen. De vlag doet zijn entree als nationalistisch symbool op talrijke schilderingen, waarin op heldhaftige wijze het 'vaderlandsch gevoel' werd getoond.

Het verenigingsleven ging een grote bloei tegemoet in Nederland dat na 1850 steeds meer verzuild raakte. Dat was de tijd waarin grote massabijeenkomsten, betogingen en stoeten van vakverbonden en andere sociale organisaties in het straatbeeld gingen verschijnen. De opkomst van sociale organisaties en het verlangen naar manifestatie van de eigen doelstellingen creëerden eveneens die nieuwe behoefte aan vaandels en vlaggen. Sedertdien presenteerden alle mogelijke groepen in de samenleving zich graag met hun vaandel.

Het rijke Roomse leven

Thans presenteren alleen schutterijen, muziekgezelschappen, voetbalverenigingen en andere sportverenigingen zich nog graag met vlag en vaandel. Het gebruik van vlaggen en vaandels door sociale organisaties is nagenoeg in onbruik geraakt. Dat was ooit anders. In de periode vanaf de late negentiende eeuw tot en met de jaren zestig van onze eeuw was de vlag het symbool bij uitstek waarmee in het rijke Roomse leven sociale organisaties zich manifesteerden bij vergaderingen, bij het overlijden van een lid van de vereniging, bij grote religieuze manifestaties, processies en bij ontvangsten van de koningin.

Het koninklijk voorrecht

In Limburg bestaat nog steeds het eerbiedwaardige gebruik dat de regerende vorst (-in) als enige het recht heeft een vaandel 'met voeten te treden'. Dat wil zeggen dat bij officiële ontvangsten, waarbij onder meer sociale organisaties acte de présence geven, de koningin als teken van eerbied lopend over een tapijt van gestreken vaandels van alle mogelijke organisaties op passende wijze welkom wordt geheten. De symboolfunctie van dit gebaar mag duidelijk zijn en is al oeroud. Uiteraard worden daarna de vaandels weer meteen geheven.

Verenigingsleven in Limburg

In het homogeen katholieke Limburg was het groeps- en verenigingsleven een bloeiend maatschappelijk verschijnsel. Dat had twee oorzaken. Enerzijds was in de negentiende eeuw de behoefte heel sterk om zich met betrekking tot vermaak in groepen te organiseren. Het was de tijd waarin diverse sociëteiten ontstonden, leesgenootschappen en maatschappijen 'tot nut van het algemeen'. Individuele vormen om zich te ontspannen, die er in onze tijd ten overvloede zijn, bestonden destijds niet of nauwelijks. Anderzijds ging in de tweede helft van de vorige eeuw een geweldige bloei van start van sociale organisaties in Limburg.

Vak- en standsorganisaties

Na het Herstel der Kerkelijke Hiërarchie (1853) waarbij Nederland weer eigen bisdommen kreeg, begon de Roomse zuil zich te profileren in eigen organisaties. De paus had met zijn sociaal geëngageerde encycliek Rerum Novarum (1891) het startsein gegeven voor de katholieke sociale actie en organisatie ter bevordering van de religieuze en maatschappelijke belangen van de Rooms-Katholieke arbeiders. Het was tevens een poging de invloed van de socialisten tegen te gaan. Bij de katholieke organisaties stond niet de materiële belangenbehartiging op de eerste plaats maar de zedelijke, religieuze en culturele ontwikkeling van de arbeiders. Zo ontstond een organisatiestructuur van de Limburgse samenleving in stands- en vakorganisaties. Deze organisaties waren er voor arbeiders, maar ook voor middenstanders, boeren en tuinders, werkgevers, kantoorpersoneel en andere maatschappelijke groeperingen.

De standsorganisaties waren per dioceses georganiseerd, terwijl de vakorganisaties per beroepsgroep opereerden. In Limburg was Mgr Poels sedert 1911 de belangrijkste leider van de Rooms-Katholieke arbeiders. Alle standsorganisaties en vakorganisaties bezaten hun eigen vaandel, waarop men in symbolische voorstellingen getuigenis aflegde van de idealen waarvoor de afzonderlijke organisatie voor stond.

De aanschaf van een vaandel

Vanaf het einde van de vorige eeuw werd de aanschaf van een 'eigen' vaandel een symbool voor elke organisatie die bestaansrecht had verworven. Ze symboliseerde het bestaan van een stevige structuur en een volstrekt 'eigen' herkenbaarheid, ze werd het zichtbare kenmerk waaronder activiteiten als ledenwerving kon plaatsvinden. Het is geen wonder dat de vaandels met veel ceremonieel werden omgeven en dat de schenking van een vaandel door een welgezinde notabele of de overheid werd gezien als een erkenning van het formaat van de organisatie. Anderzijds beschouwde de weldoener het schenken van een vaandel vaak als een bijzonder voorrecht. Zijn persoonlijk aanzien in de vereniging werd er groter door evenals de kans op een benoeming tot ere-voorzitter of een andere functie binnen de organisatie.

Desalniettemin werden de meeste vaandels uit eigen middelen van de vereniging betaald. Men was (en is) bijzonder inventief in het bedenken van geldinzamelingsacties voor de aanschaf van een vaandel. De opbrengst van menige tombola, collecte, benefietconcert, intekenactie of feestelijk bal was bestemd voor de financiering van een vaandel. Met het moeizaam vergaarde kapitaal werd dan opdracht verstrekt aan een van de bekende ateliers die vaandels vervaardigden. Soms werd de opdracht voor een ontwerp aan een bekend kunstenaar verstrekt. Thans is deze uiterst arbeidsintensieve vorm van naaldwerkkunst bijkans verdwenen.

Wordt vervolgd.

**Het Limburgs Schutterijmuseum
kan uw financiële steun gebruiken;
wordt donateur!**

Ludieke actie

Op zaterdag 11 november trachtten de schutterijen St. Anna-Merum en St. Michaël-Ool door middel van een ludieke actie een steentje bij te dragen aan het behoud van de zelfstandigheid van de Gemeente Herten. Herten dreigt haar 1000-jarige zelfstandigheid te verliezen aan Roermond.

De schutterijen droegen hun steentje bij door te mobiliseren, een kanon in stelling te brengen richting Roermond en het aanleggen van slagbomen aan de Schepersweg en de Roermondsestraat. De afgegeven schoten met het kanon bevatten geen kanonskogels maar confetti.

De 'poorters van Roermond' hadden bedreigd tijdens de actie roet in het eten te gooien door een charge uit te voeren op de Hertense grensposten. Het kwam er niet van. In plaats van de poorters te onthalen op 'blauwe bonen', werden ze getraceerd op gerstenat. In een proclamatie noemde dorpsomroeper Jo Stevens, secretaris van St. Anna, de argumenten van Roermond om Herten in te lijven onwaar en waardeloos.

Bij de slagbomen werden alle 'buitenlanders' gecontroleerd en zonodig van een paspoort voorzien. Volgens de aanwezige oud-Staatssecretaris René van der Linden was ook dit paspoort niet fraudebestendig.

Koninklijke onderscheiding

Op zaterdag 2 december ontving Frits Scheren van schutterij St. Eligius-Juliana uit Schinveld de ere-medaille in zilver verbonden aan de Orde van Oranje Nassau. De koninklijke onderscheiding werd opgespeld door burgemeester Vincent Ritzer.

Op 26 januari 1949 werd Frits gekozen als aspirant-lid van schutterij Juliana. Vanaf het begin bekleedde hij tal van functies binnen zijn schutterij. Zo was hij in 1959, ten tijde van de fusie met schutterij St. Eligius, secretaris. Vanwege de vele verdiensten die Frits voor de schutterij leverde, werd hij in 1968 bevorderd tot officier, thans heeft Frits de rang van Majoor.

Op 2 september 1977 werd hem de zilveren O.L.S.-speld toegekend vanwege zijn meer dan 25-jarig lidmaatschap. In de jaren 1980 en 1981 lukte het Frits om koning te worden. In een zeer moeilijke periode vanaf half juni 1985 tot juni 1986 was hij een van de mensen die de schutterij heeft geholpen te blijven bestaan. Dat de schutterij een niet weg te denken plaats inneemt in huize Scheren blijkt wel uit onderstaande foto; Frits trots met zijn koninklijke onderscheiding, echtgenote Angelien Scheren-Brouns is secretaris van schutterij St. Eligius-Juliana. Erwin Scheren, 11 jaar, is tamboer en tenslotte Esther Scheren, 6 jaar, is de bordjesdraagster van de schutterij.

Niet alleen de schutterij kan rekenen op de medewerking van Frits. Frits was tot 1971 lid van de Schinveldse carnavalvereniging De Zandhaze; de vereniging waarvan hij in 1968 prins was, ook maakt hij nog deel uit van het Oranjecomité.

Vorbereidingen O.L.S. vorderen gestaag

Eén juli nadert met rasse schreden, vooral voor schutterij St. Hubertus Schaesberg. Over minder dan drie maanden moet de organisatie van het Oud Limburgs Schuttersfeest 1990 rond zijn. Een uitdaging die ook dit jaar weer met veel moed en energie tegemoet getreden wordt.

Peter Berben, voorzitter van St. Hubertus, weet nog net een klein gaatje in zijn overvolle agenda te vinden wanneer ik voor een afspraak bel. Een uurtje op de zaterdagmiddag kan hij vrijmaken, daarna wacht een volgende bijeenkomst. Hoewel de organisatie ondertussen lekker draait, moeten vaak alle zeilen worden bijgezet om de stortvloed aan werkzaamheden aan te kunnen, merkt Peter met een ietwat vermoeide glimlach op. De 'ouwe Limburger' gaat gepaard met een enorme inspanning. Het feit dat onze vereniging het feest in 1978 al eens organiseerde, telt daarbij niet of nauwelijks meer. Ieder OLS staat op zich. Ik twijfel er echter geen minuut aan, dat onze schutterij te samen met de vele vrijwilligers een OLS-feest zal presenteren, waaraan iedereen met plezier terugdenkt.

Afspraken

Een aantal belangrijke afspraken zijn ondertussen reeds gemaakt. Zo zal de draf- en renbaan tot feestterrein worden omgevormd (zie onderstaande figuur). Behalve een groot aantal faciliteiten, biedt deze lokatie ook ruime parkeermogelijkheden. Voor milieu- en alcoholbewuste bezoekers staan tevens uitstekende treinverbindingen ter beschikking.

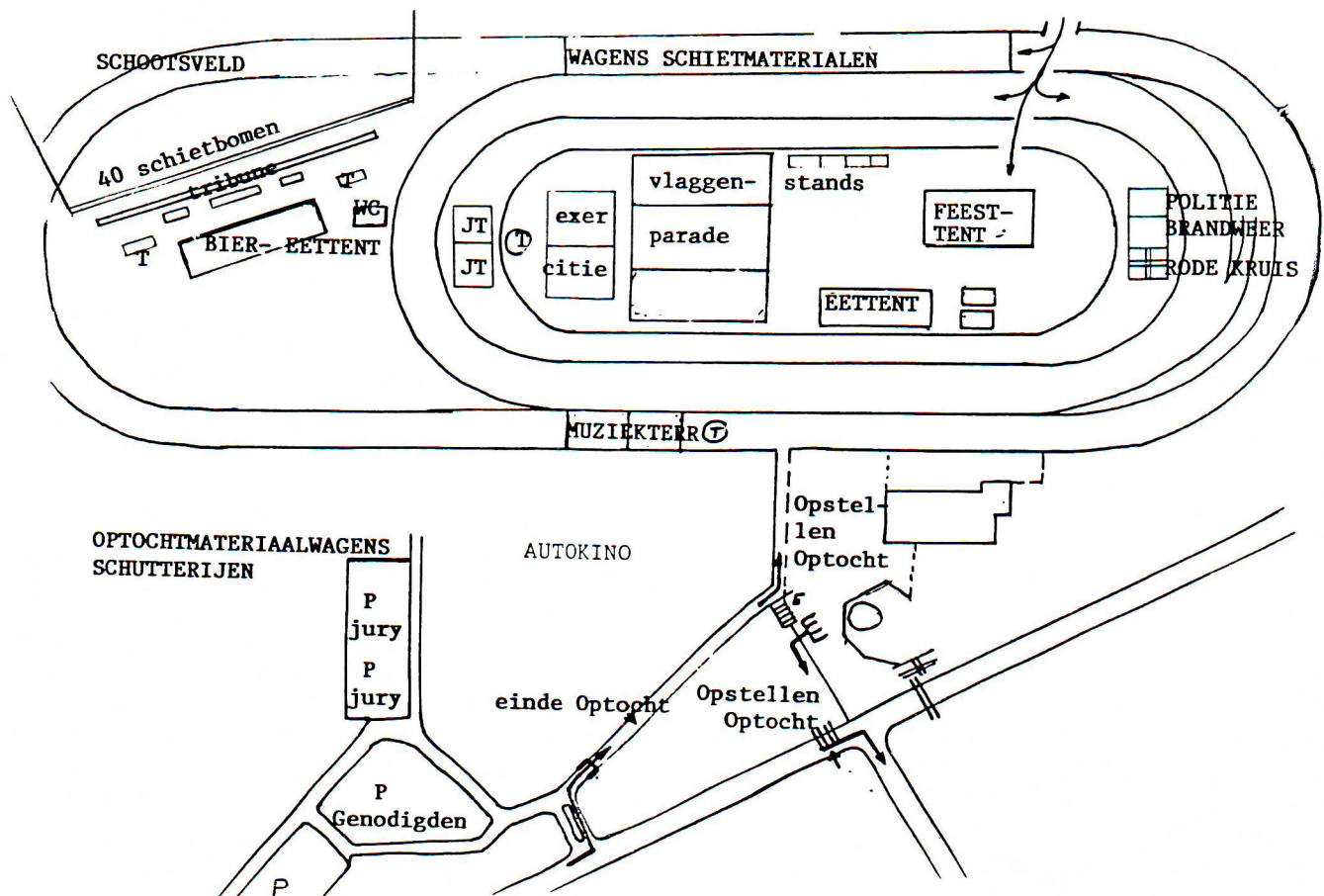
's Zondags zal, zoals door de OLS-vergadering besloten is, op de traditionele 'bölkes' ter grootte van 2 x 2 cm worden geschoten. Indien nodig wordt de wedstrijd op de zaterdag daarna vanaf 1400 uur hervat. De punten zullen dan 1,5 x 1,5 cm zijn. Hierbij wordt opgemerkt dat de aanvangstijd van de schietwedstrijd op deze tweede dag, na overleg tussen organisatie en federatie, kan worden vervroegd.

De prijs van een glas Brand bier zal fl. 1,40 bedragen. Consumptiebonnen ter waarde van dit bedrag zullen overigens een aparte vorm krijgen. Zoals zal blijken moeten we gaan 'lappen' voor onze pilskes.

Speciale feestgids

Met de PTT zijn afspraken gemaakt over een bijzondere frankeerstempel die op alle OLS-post zal prijken. Vooral de verzamelaars zullen dit weten te waarderen. Hetzelfde geldt zeker ook voor de speciale feestgids die de OLS PR-groep in nauwe samenwerking met de redactie van uw Limburgs Schutterstijdschrift zal publiceren. Op 48 pagina's van A4-formaat treft u een fotoreportage die wordt ondersteund met verklarende teksten. Het boekje biedt daarom een compleet, kleurrijk en makkelijk toegankelijk overzicht van het schutterswezen in het algemeen en het OLS in het bijzonder. Voor iedere schutter én alle fans van het schuttersgebeuren een waardevol document dat niet mag worden gemist.

Jos Gerits, Spaubeek

De Edele Eedbroederschap van de soevereine Orde van de Rode Leeuw van Limburg en de Heilige Sebastianus

Deze broederschap vierde in 1989 zijn tweede lustrum. De overwegingen die destijds tot de oprichting geleid hebben, zijn heden, in 1990, nog onverkort van kracht. Welke waren dan die overwegingen?

Er bestond al enige tijd de behoefte om leden van de bij de 'Oud-Limburgse Schuttersfederatie' aangesloten verenigingen, die zich op bijzondere wijze voor het schutters- en gildewezen in de beide Limburgen, verdienstelijk hadden gemaakt, vanwege deze federatie te onderscheiden.

Dit gebeurde tot dat tijdstip, in 1979, door het toekennen van een reverspeld in goud of zilver en later bovendien door de gouden en zilveren federatiemedaille.

Inmiddels waren het uiterlijk en het optreden van verenigingen, bonden en de overkoepelende federatie geëvolueerd tot steeds fraaiere en historisch meer verantwoorde uniformen en een steeds waardiger en indrukwekkender ceremonieel.

De kontakten, in Europa, met buitenlandse bonden en verenigingen, in de toenmalige werkgemeenschap van Schuttersgilden, Schutterijen en Schutbroederschapen, waarbij men kennis maakte met decoratiesystemen die, ceremonieel, niet onderdeden voor die van kerkelijke en staatsonderscheidingen, leidden tot het voorstel om een federale onderscheiding in te voeren met een karakter en ceremonieel, waarin de oeroude tradities en de diepere waarden van het, sedert zijn ontstaan, nauw met de Rooms-Katholieke Kerk verbonden schutters- en gildewezen, tot uitdrukking konden komen. Het eremetaal moest, qua vorm en uitvoering, daarmee in overeenstemming zijn.

Bij het O.L.S.-feest in Schaesberg, in 1978, was aan Oud-Gouverneur Dr. Louis Roppe van Belgisch-Limburg, tijdens zijn installatie als Ere-president van de O.L.S.-Federatie een ereteken toegekend, bestaande uit een rood-geëmailleerd gouden afgerand breedarmig halskruis met in het centrum een medaillon geëncadreerd in een krans van eikenloof, met de Rode Leeuw van Limburg op een wit geëmailleerd veld. Het lint was wit-blauw-geel, de overblijvende kleuren van Limburg en Opperv-Gelre (Noord-Limburg).

Rond Allerheiligen 1979, vergezeld de toenmalige Federatiepresident, als President van de Europese Gemeenschap van Schuttersgilden, het 'Präsidium' van de 'Historische Deutsche Schützenbund' bij een bezoek aan Rome, waarin een openbare audiëntie van de toen nog nieuwe Paus Johannes Paulus II was opgenomen en een bezoek aan de 'Chiesa San Sebastiano' aan de Via Appia.

Tijdens de H. Mis aan zijn grafaltaar, werd toen de gedachte geboren om de in te stellen Limburgse Schuttersorde toe te wijden aan de Schutspatroon van het Schutterswezen, de Heilige Sebastianus, en zo mogelijk de opname van de toekomstige leden te doen geschieden in een kerkelijke plechtigheid.

Inmiddels was het halskruis van Erepresident Dr. Louis Roppe gekozen als model voor het nieuwe ordeteken. De H. Sebastiaan kwam later tot uiting in de twee naar boven gerichte pijlen tussen de armen van het kruis of op het lint en de wijziging van het wit-blauw-geel daarvan, in bloedrood.

Als kroon op het kruis werd de aan de Bourgondische Orde van het 'Gulden Vlies' ontleende vuurslag gekozen, een oud weerbaarheidssteken dat in België gebruikt werd voor burgerweerbareidingskorpsen en o.a. in de 'Militaire Willemsorde' voorkomt.

Het ereteken werd uitgevoerd door de officiële fabrikant van de Belgische orden, de Firma Fibru te Brussel.

De orde zou worden ingebouwd in een broederschap, die de zegen van de Kerk moest verwerven en daarom zowel een priester als een leek als leiders zou hebben. De priester zou de titel van Groot-Prior voeren, de leek zou Groot-Meester worden. Dit waren de voorbereidingen die het dagelijks bestuur van de O.L.S.-Federatie in de herfst van 1979 getroffen had.

Als Groot-Prior werd de bekende Groot-Limburgse Volkskundige Drs Willem Sangers, Kruisheer te Maaseik, aangezocht die onmiddellijk toestemde.

De Bisschop van Hasselt, Mgr Heusschen, betoonde, zonder dralen, zijn instemming. Op 10 december 1979 vond in de Kapel van de Kruisheren te Maaseik de instelling van het zeven leden tellende kapittel, als bestuur van de broederschap, plaats.

**Edele Eed-Broederschap van de Souvereine Orde van
de Rode Leeuw van Limburg en de Heilige Sebastianus**

De President van de Oud-Limburgse Schuttersfederatie,
Grootmeester van de Orde van de Rode Leeuw van Limburg
en Voorzitter van het Kapittel van de Orde, ten deze
optredende namens het Kapittel.

Kennisdragende van de uitnemende diensten, bij verscheidene
taken en belangrijke ondernemingen aan het Schutters- en
Sildewezen verleend en van de daarbij betoonde zedelijke moed,
beleid, ijver en inspanning, overtuigd van zijn bijzondere trouw
en toewijding aan de doelstellingen van deze Broederschap,
besluit op te nemen in de gelederen der Orde

als

geboren te

Ten teken waarvan, hem het Kruis van de
Orde van de Rode Leeuw van Limburg wordt toegekend.

Gegeven te

De Kanselier-Zegelbewaarder, De Grootmeester,

De Grootprior,

Geregistreerd onder nr.

Oorkonde uit 1979

De President van de O.L.S.-Federatie werd de eerste Grootmeester, de secretaris werd als 'Kanselier' aangewezen en de 2e secretaris (de secretaris van het O.L.S.-Feest) zou als 'Thesaurier' de gelden beheren. De vice-president vertegenwoordigde de Belgische bonden, een Nederlandse bondsvoorzitter de Nederlandse bonden en een lid, niet lid van het Federatiebestuur, de verenigingen van de Federatie.

Op deze basis werd, op 20 januari 1980, op de feestdag van de Heilige Sebastianus, de eerste investituur gevierd.

Terugkomende op de Heilige Sebastiaan die als Romeins officier uit een Gallo-Romeins gezin, in Narbonne geboren, als 'centurio', d.i. honderdman (de huidige compagniescommandant) tot de gunstelingen van de keizer behoorde, is het van belang stil te staan bij de tekst die op zijn altaar te Rome is ingebeiteld en ingesneden in het eikenhouten voorzet-altaar dat telkenjare bij de investituur van de nieuwe leden, zijn reliqui, het zwaard van investituur en de uit te reiken ordetekenen draagt.

De tekst luidt als volgt: 'Sancto Sebastiano - Christi militi et marturi - defensori fidei - propulsari pestilitatis'. Vertaald is dit: 'Aan de Heilige Sebastiaan - soldaat en martelaar van Christus - verdrijver van de pest'.

Wij kennen allen de geschiedenis van zijn marteldood, waarop de drie eerste titels betrekking hebben. Minder bekend is hedentendage zijn functie als verdrijver van de pest. De pest was, in vroeger dagen, één van de grote rampen die het mensdom kon treffen en werd als een straf van God gezien, zoals de zondvloed van het 'Oude Testament'. Sebastiaan, die eenmaal, na zijn executie met pijlen, schijnbaar uit de dood was opgestaan, werd als kracht tegen deze dodelijke, besmettelijke ziekte aangeroepen. Welke betekenis heeft dit patronaat nu voor ons mensen van de 20ste en binnenkort van de 21ste eeuw? Iedereen weet dat het met het geestelijke leven en de geestelijke gezondheid van de moderne mens niet goed gesteld is, dat er van de bezielende kracht van het geloof, zoals de eerste Christenen en Sint Sebastiaan die beleefden, niet veel meer te bespeuren valt.

Het is alsof onze zogenaamde welvaartsmaatschappij met zijn 'verzorging van de wieg tot het graf' een ziektekiem gekweekt heeft, die, zoals de pest, ons geestelijke leven heeft aangevreten. De mens heeft paradoxaal genoeg zijn gevoel van geborgenheid, van zijn beschut-zijn, verloren.

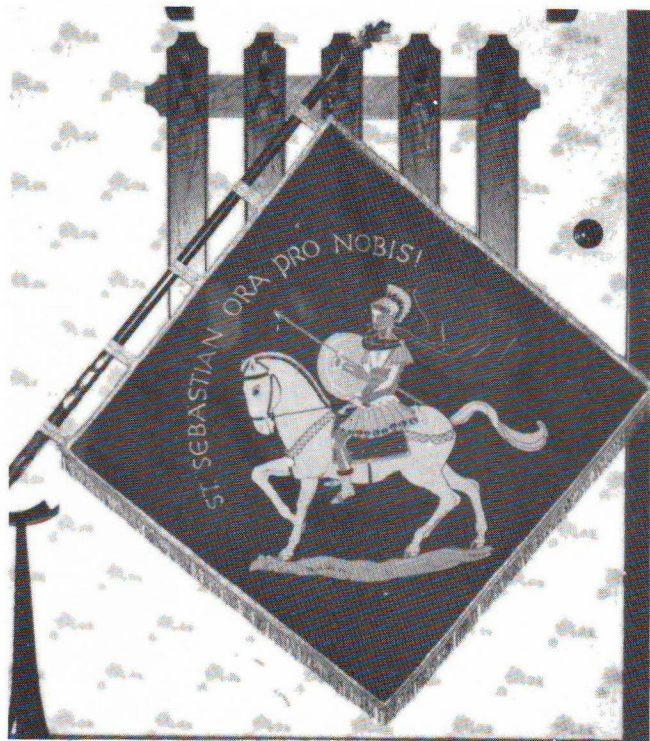
Is het dan zo vergezocht de Heilige Sebastiaan, juist nu, tegen deze moderne pest aan te roepen?!

Terug nu naar de 'Orde van de Rode Leeuw'. Het schutterswezen heeft zich, in het verleden, ten doel gesteld de zwakken en zieken te helpen en te beschutten. Zouden de leiders van deze uit de verre historie stammende verenigingen zich niet bewust moeten zijn van de 'kommer en kwel' van onze dagen en daar vanuit de traditie van hun verenigingen iets zou moeten doen?! De orde wil deze krachten in zijn broederschap bundelen met Sint Sebastiaan, als zijn grote voorbeeld. De leden moeten bereid zijn de pijlen van spot en onbegrip van de zogenaamde moderne samenleving te verduren en in hun eigen omgeving het oude besef van Christelijke geborgenheid, ook na het graf, uit te dragen. Het aloude schutterswezen is meer dan schietsport en folklore alleen, die natuurlijk hun grote waarde hebben voor de 'homo ludens, de spelende zich ontspannende mens'.

De tekst van de 'investituur', van 'de bekleding' met de tekenen van het lidmaatschap, laat aan duidelijkheid in deze zin, niets te wensen over:

'Ik bevestig U, als lid van de Edele Eedbroederschap van de Soevereine Orde van de Rode Leeuw van Limburg en de Heilige Sebastianus, met dit gewijde zwaard en teken, in het vertrouwen dat U de doelstellingen van deze orde; de Christelijke broederschap en naastenliefde, de bewaking van ons Christelijk erfgoed en de steun aan hen die de last van het gezag daarover dragen, met de gaven van Uw hoofd en hart zult weten uit te dragen en de last daarvan op Uw schouders zult willen nemen, naar het bezielende voorbeeld van onze schutspatroon de Heilige Sebastianus'.

Zoals hierboven gezegd, streefde men naar een officiële kerkelijke erkenning, als geestelijke broederschap. Omdat er, in deze tijd, geen nieuwe kerkelijke broederschapen worden opgericht, adviseerde het Bisdom Roermond om aansluiting te zoeken bij een erkende kerkelijke broederschap met dezelfde doelstellingen. Deze broederschap bleek te bestaan en wel in Frankrijk. Leden van de vereniging hadden nauwe contacten met de Europese Gemeenschap van Schuttersgilden.

Een zeldzame afbeelding van Sebastianus als soldaat te paard, de afbeelding voert de schutterij van Alst (BRD) in haar vaandel.

De 'Confrérie' droeg de naam 'l'Ordre de Saint Sebastian de France et de Navarre de l'an 825'. De Grootmeester van de orde was oorspronkelijk de abt van de abdij, toegewijd aan de Heilige Medardus te Soissons, waar belangrijke relikwieën van Sint Sebastiaan werden bewaard. Hij was in rechte opgevolgd door de Bisschop van Soissons. De voorzitter was een Franse graaf die de titel van 'Connétable' droeg, te vergelijken met maarschalk d.i. opperstalmeester. De 'Connétable' beschikte over een plaatsvervanger voor het buitenland, die toevallig, lid van het algemeen bestuur van de Europese Gemeenschap van Schuttersgilden was.

De aansluiting bij de uit het jaar 825 stammende broederschap, die, als ridderlijke orde, door kerk en staat erkend is, verliep probleemloos. Tijdens de investituurplechtigheid van januari 1982, werd door de vertegenwoordiger van de Franse Orde de oorkonde voorgelezen waarin de aansluiting van de Groot-Limburgse broederschap officieel bevestigd werd, waarna het 'placet' (de goedkeuring) van de bisschoppen van Hasselt en Roermond door beide vicarissen-generaal werd voorgelezen. Hiermede was de Orde van de Rode Leeuw van Limburg en de Heilige Sebastianus officieel.

De broederschap kent drie klassen: die van 'Commandeur, Officier en Schutbroeder', overeenkomende met soortgelijke graden van staatsonderscheidingen, met het verschil dat de 'Ridder' om de broederschapsgedachte te onderstrepen, hier 'Schutbroeder' heet.

De onderscheiding wordt niet uitsluitend toegekend aan leden van verenigingen die tot de O.L.S.-Federatie behoren, maar ook aan leden van andere federaties en schuttersbonden, zowel in binnen- als buitenland, die bijzondere verdiensten hebben voor het Christelijke schutterswezen. Bovendien kan het lidmaatschap verleend worden aan niet-leden van schuttersverenigingen die zich voor de doelstellingen van de orde bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt.

Het pad van de broederschap is niet altijd over rozen gegaan. Na de eerste investituur werd door een weinig tradioneel- en mystiekvoelend deel van de pers getracht de orde te ridiculiseren. Er zijn altijd lieden die door perspublicaties geïntimideerd worden! Dat had zijn weerslag op de houding van 'gezagsdragers', die meenden zich van dit fenomeen te moeten distantiëren. Daartegenover stond de grote steun van de beide bisschoppen en gelijkgestemde leken.

Inmiddels verheugt de broederschap zich in de positieve belangstelling van het schutterswezen in Europa.

Voor vele schutters en gildebreders wordt de opname in de orde gezien en beleefd als de kroon van waardering voor hun belangeloze inzet voor het instandhouden en ontwikkelen van hun geestelijk erfgoed.

P.S. Na het plotselinge overlijden van Groot-Prior Pater Willem Sangers in 1987, werd Mgr Willem Heuvelmans, Deken van Roermond, door Hulpbisschop Mgr Alfonsus Castermans, tot Groot-Prior geïnstalleerd. De investituur vindt sedert 1989 plaats in de Kapel van het College te Bree in Belgisch-Limburg.

L. Jans.

Agenda (aanvullingen)

29 apr.	St. Rosa-Sittard: 1e koningsvogelschieten
6 mei	St. Cornelius Irene-Posterholt:
Drietallenschieten
12 mei	St. Joris-Vlokhoven Eindhoven:
Jeugdgildedag Kring Kempenland
20 mei	De Eendracht-Uift: Federatief concours
20 mei	St. Jan Baptist-Duizel:
Kringdag Kempenland
24 mei	St. Jan-Nieuwstadt: Nieuwstadse avond
26 mei	St. Petrus-Kelpen-Oler: Drietallenwedstrijd
27 mei	Berlicum: Kringdag Maasland
2 jun	St. Anna-Merum-Herten: Drietallenschieten.
LET OP GEWIJZIGDE DATUM.
In de uitnodiging was een fout geslopen
(zat 6 mei i.p.v. 5 mei).
3 jun	St. Antonius Abt-Lierop: Kringdag Peelland
16 jun	Uitkavelen programma 10 juni Breidel-
zonen-Kessenich
17 jun	OLV Broederschap-Best-Houtakker:
Kringdag Kwartier van Oirschot
17 jun	St. Nicolaas-Haps:
Vrij gildefeest Land van Cuyck
15 aug	St. Anna-Voorshoven: Schietwedstrijd voor
gepensioneerden en 50+

Het is voor ons een eer dat de heer Piet Gootzen toegezegd heeft een reeks artikelen te willen publiceren in het Limburgs Schutterstijdschrift. Piet Gootzen is in het Midden-Limburgse bekend geworden door het vele heemkundige werk dat hij verrichtte. Jarenlang was Piet Gootzen voorzitter van de Heemkundevereniging Roerstreek (HVR). Dankzij het organisatietalent van Piet Gootzen kent de HVR inmiddels al 21 jaarboeken. Jaarboeken die elk een document op zich zijn.

Schutterszilver in de Roerstreek Schutterij 'St. Andreas'-Melick

Inleiding

Het is opvallend hoe fraai (!!??) en goed verzorgd het schutterszilver van de schutterijen er vandaag uitziet. Gelukkig heeft men steeds meer begrip gekregen voor de waarde van deze unieke stukjes zilversmeedkunst en de historische waarde die ze vertegenwoordigen. Toch bekruipt mij een angstig gevoel; wanneer de schutterswereld namelijk zo doorgaat met de jurering van de koningen en koninginnen met al dat fraaie schutterszilver behangen, zullen we over honderd jaar nog maar weinig leesbare zilveren platen hebben. Het zilver moet 'onberispelijk' gepoetst zijn, wanneer men naar een schuttersfeest gaat, hetgeen betekent, dat jaarlijks het zilver zo'n 8 tot 10 maal opgepoetst wordt, maar dat er ook jaarlijks evenzovele malen een laagje zilver en graving verdwijnt!

Op deze manier wordt de schuttershistorie weggepoetst en houden we uiteindelijk nog maar kale dunne zilveren platen over.

St. Andreas

Voor ons Roerstreekgebied bezit schutterij St. Andreas wellicht de oudste zilveren platen. Vele daarvan dragen merktekens van zilversmeden, welke tekens in "Roerstreek '87", blz. 152, uitvoerig zijn beschreven.

Inventarisatie 'Jollens'

Wanneer Jollens in 1934 de schutterij St. Andreas in Melick bezoekt merkt hij op: 'Uit het verleden dezer schutterij zou weinig bekend zijn. Eene copie der stichtingsakte heette zoek. Andere papieren waren er niet of moesten verborgen blijven'. Een soortgelijk beeld geeft Jollens van vrijwel alle schutterijen. Overal treft hij nogal achterdochtige mensen aan. Wellicht dat de Middenlimburgers niet erg gediend waren van een 'Hollandse pottenkijker' en daarom erg spaarzaam waren met mededelingen. Verder stelt hij vast, dat het niet al te zeer 'boterde' tussen de schutterij en de pastoor. De processie werd niet meer begeleid!

Het zilver van St. Andreas omvat 22 koningsplaten: 1652 Tilman Frederichs; 1653 Melchior Birmans; 1656 Johan von Vlodorff; 1657 wapen gedeeld, rechts een faas vergezeld van 2 + 1 molenijzer, 1 doorsneden, boven ledig, onder bepaald van 8 stukken; 1660 Jacop Jansen; 1668 afbeelding met gekruiste sleutels; 1696 wapen, gedeeld rechts eene faas vergezeld van 2 + 1 molenijzer, 1. 3 + 3 + 1 lelie; 1697 wapen gedeeld rechts een leeuw in een veld met 9 blokken, 1 eene faas vergezeld van 2 + 1 molenijzer; 1698 wapen als dat van 1696; 1707, 1743 2 stuks, beide van 23 april doch met verschillende namen, op een merkteken lelie en ?; 1779, 1780 merkteken lelie en RM; 1781 lelie en ?; 1782, 1908, aangeboden door I.H.Claessen, burgemeester 1633-1908; 1922, 2 stuks een aangeboden door

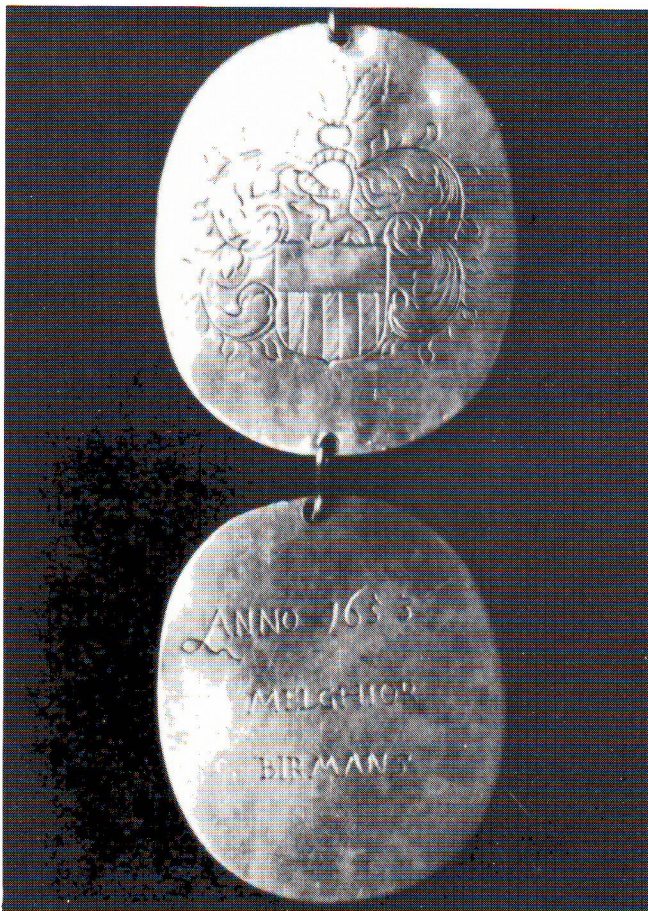
De aanhef van een oud reglement van schutterij St. Andreas uit Melick opgemaakt in 1778. Dit 32 artikelen bevattende reglement berust in het streekmuseum van de HVR in St. Odiliënberg.

18-6-22. Drie platen ongedateerd. Op een van dezen wapen, een faas, vergezeld van 2 + 1 molenijzer, helmteeken een vlucht; op andere plaat gepaald van 6 stukken met ledig schildhoofd. Twee keizersplaten: 1858, 9 mei van Mattheias Cassi met wapen als dat van 1657; en keizersplaat van 1927 van A. Lechner. Een geheelen gekroonde vogel, vleugels tegen 't lijf en opstaand, een staart breeduitlopend, gegraveerd, aan het takje 2 belletjes, op een LC.

Inventarisatie 1989

Van de hierboven door Jollens beschreven inventarisatie missen wij nu één zilveren plaat, n.l. die van 1697. De plaat die hij dateert als zijnde uit 1653 is door hem verkeerd gelezen. Op die plaat staat duidelijk 1633 en niet 1653. Een andere nieuwigheid is, dat er in 1934 aan de koningsvogel TWEE BELLETJES hingen en wel aan het takje waarop de vogel zit. Op een van die belletjes stonden de initialen L.C. Nu heeft de vogel nog maar één belletje en dat hangt aan de borst van de vogel die duidelijk niet meer op een takje zit maar een kokertje in zijn 'klauwen' houdt. De merktekens die Jollens aangeeft met RM heeft hij verkeerd gelezen; dat moet FM zijn (Fransiscus D. Matthei). Ook bezit St. Andreas nog een schuttersreglement uit 1778, waarin terugverwezen wordt naar een reglement uit 1632.

1. Twee zilveren, ovalen platen, eenvoudige graving: op de bovenste plaat een familiewapen: schild gehalveerd, onderste helft drie verticale balken gearceerd; wapenschild bekroond met helm en vlucht. Onderste plaat de tekst: ANNO 1633, MELCHIOR BIRMANS. Geen merktekens van zilversmid. Beide platen zijn even groot. Hoog 65 mm; breed 53 mm.

2. Twee zilveren, ovale platen met eenvoudige graving. Op bovenste plaat staat een familiewapen: schild, gehalveerd met horizontale gearceerde balk; bovenste helft twee molenijzers en onderste helft één molenijzer. Wapen bekroond met helm en vlucht, waarin gearceerde balk is herhaald. Onderste plaat met tekst: Ao. 1652, een gegraveerd kruis; TILMAN FREDERICH'S. Beide platen zijn even groot, geen merktekens, hoog 65 mm, breed 53 mm.

3. Zilveren, ovalen plaat, rijkelijk gegraveerd met lauwertak, zonder merktekens. In lauwertak de tekst in schrijffletters: ANNO 1656 met runeteken JOHAN VON VLODORFF. Hoog 88 mm, breed 71 mm.

4. Zilveren, ovaalvormige schildplaat, licht gedreven met rijkelijk graveerwerk. Geen merktekens. In midden van plaat, omgeven door lauwertak een familiewapen. Schild gevierendeeld. Heraldisch rechts: bovenste helft twee molenijzers, onderste helft gescheiden door gearceerde balk één molenijzer; tesamen hetzelfde voorstellend als het wapen van no. 2. Linkerzijde bovenste helft blank, onderste helft drie vertikaal gearceerde balken, tesamen hetzelfde als no. 1. Tekst: ANNO 1657. Verder geen naamsvermelding. Hoog 102 mm, breed 79 mm.

5. Eenvoudige zilveren ovalen plaat, licht gedreven met enig graveerwerk. Tekst in ovaal: IACOP IANSEN, ANNO 1660. Geen merkteken. Hoog 104 mm, breed 80 mm.

6. Licht gedreven zilveren ovalen plaat, in lauwertak de tekst: PETER TIMMERMANS ANNO 1668 met daarboven twee gekruiste sleutels. Geen merkteken. Hoog 105 mm, breed 82 mm.

7. Licht gedreven, zilveren ovale plaat. Dezelfde uitvoering als no. 4 maar nu met jaartal 1669. Verder geen tekst en merktekens. Is duidelijk een copie van no. 4. Hoog 102 mm, breed 79 mm.

8. Licht gedreven ovalen zilveren plaat met wapen en gevat tussen twee lauwertakken. Wapen gehalveerd:

rechts klimmende leeuw, dubbelstaartig met 9 gearceerde blokken; linker deel gehalveerd door horizontale gearceerde balk met in de bovenste helft twee molenijzers; onderste deel één molenijzer. Het linkergedeelte is gelijk aan het wapenschild van Frederichs, no. 2. Tekst ANNO 1691, geen naam en merkteken. Het wapenschild is bekrond met een kroon. Hoog 126 mm, breed 100 mm.

9. Licht gedreven, ovalen zilveren plaat met wapen in lauwertak; wapen in drieën gedeeld, rechterzijde gehalveerd door gearceerde balk, in de bovenste helft twee molenijzers; onderste deel een molenijzer. In linkerzijde zeven Franse lelies verdeeld in twee rijen van drie en één. Wapenschild wordt afgesloten met een kroon. Tekst: 1696. Geen merktrekken. Hoog 121 mm, breed 96 mm.

10. Eenzelfde zilveren plaat als no. 9. Tekst: ANNO 1698. Hoog 121 mm, breed 96 mm.

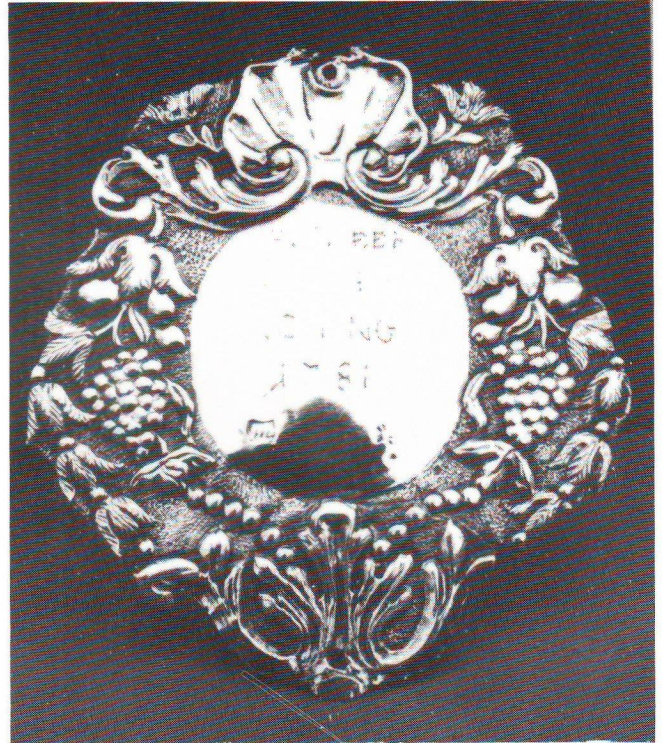
11. Gegoten zilveren plaat, in de vorm van een cartouche (rococo), in het middenovaal de tekst: HENDERICK REV TEN 1707. Geen merkteken, hoog 112 mm, breed 94 mm.

12. Gedreven zilveren plaat, ovaal gewelfd middenveld met de tekst in schrijfletters: LEONARDUS ESSERS, BRODERSCAP S. ANDRES, 1743, 23 APRIL. Roermonds zilversmidteken, de Franse lelie en de letters CH. Hoog 138 mm, breed 120 mm.

13. Rijkelijk gedreven zilveren plaat in rococo-stijl; gewelfd middenveld met tekst in schrijfletters: MATER GOLSMIT, BRODERSCAP S. ANDRES, 1743, 23 APRIL. Boven de tekst een kruis. Uitgaande van het jaar op de eerste zilveren plaat van 1633, zal deze plaat wel geschonken zijn bij het 110-jarig bestaan van de schutterij. Merkteken: lelie en CH. Hoog 162 mm, breed 135 mm.

14. Gedreven zilveren plaat, bovenstuk van plaat in de vorm van een schelp, in het ovale middenstuk de tekst LEONARDUS MUSER, ANNO 1779. Merkteken: lelie en FM. Hoog 126 mm, breed 117 mm.

15. Rijkelijk met archaïserende bloemmotieven gedreven zilveren plaat met boven aan de plaat weer de schelpvorm. In ovaal bol middenveld de tekst: REINEER WACKERS, KONING 1780. Merk: lelie en FM. Hoog 171 mm, breed 152 mm.

16. Rijkelijk gedreven zilveren plaat met links en rechts een druiventros met bovenin weer de schelp zoals de no's 14 en 15 met de tekst: REINEER WACKERS CONING 1781. Merk: lelie en FM. Hoog 125 mm, breed 122 mm.

17. Gedreven zilveren plaat als no. 16, doch de randen zijn gedeeltelijk afgeknipt. In midden-ovaal de tekst: IOANNES SINCK 1782. Merk: lelie en FM. Hoog 126 mm, breed 98 mm.

18. Gegoten of geprägte zilveren plaat zonder jaartal, aan de stijl te oordelen uit het einde van de 18e eeuw. Tekst: HENDRICUS IANSEN. Hoog 111 mm, breed 76 mm.

19. Zilveren plaat gelijk aan die van de no's 4 en 7. Is echter in 1858 opnieuw gebruikt. In het jaartal 1858 is geknoeid. Het eigenlijke jaartal is 1658, maar de 6 is veranderd in een 8. De gegraveerde tekst in schrijfletters is uit 1858. MATHUAS CASSI, KIJSSEER TE MELICH DEN 9 MEI 1858. Boven aan de plaat de oorspronkelijke tekst: ANNO, onder aan de plaat het veranderde jaartal: 1858 i.p.v. **1658**.

20. Gedreven zilveren plaat in de stijl van de 18e eeuwse platen de no's 14, 15 en 16. Met druiventrossen, zonder merkteken en de tekst: AANGEBODEN DOOR J.H. CLAESSEN, BURGEMEESTER, 1633-1908. Dus geen koningsplaat, maar jubileumplaat bij 275 jarig bestaan. Hoog 110 mm, breed 86 mm.

21. Eenvoudige plaat met de tekst: AANGEBODEN DOOR J.H. PHILIPS 18-6-1922 AAN DE SCHUTTERIJ ST. ANDREAS MELICK. B.g.v. 290 jarig bestaan? Geen merkteken. Hoog 110 mm, breed 86 mm.

22. Eenvoudige zilveren plaat met de tekst: A. LECHNER KEIZER 1927. Geen merkteken. Hoog 74 mm, breed 64 mm.

23. Eenvoudige zilveren plaat met tekst: SCHUTTERIJ ST. ANDREAS, GESCHONKEN DOOR DEN KONING ANDREAS DOHMEN EN DE KONINGIN ELISABETH JANSSEN 1947. Merkteken: J. Hoog 125 mm, breed 92 mm.

24. Eenvoudige verzilverde plaat met de tekst: KONING-KONINGIN W. WOLTERS-THISSEN, SCHUT. ST. ANDREAS 1950, MELICK. Hoog 124 mm, breed 92 mm.

25. Eenvoudige zilveren plaat met tekst: G. SCHMITZ KONING 1952 SCHUTTERIJ ST. ANDREAS MELICK. Keurmerk en merkteken: J1E; s.

De nrs. 26 tot en met 31 zijn slecht verzilverde gegoten koperen platen, allen van hetzelfde type, waarvan de meesten door het vele poetsen koperkleurig zijn geworden. Zij dateren van de jaren: 1964, 1965, 1966-'67, 1967, 1968 en 1971-1972.

32. Zwaar verzilverde plaat met tekst: W. BIERMANS-V. CRUCHTEN MELICK KONING EN KONINGIN 1964-1973. Hoog 100 mm, breed 95 mm.

33. Zwaar verzilverde plaat met tekst: W. HENDRIKX EN DOCHTER WILMA MELICK KONING EN KONINGIN 1974. Hoog 110 mm, breed 95 mm.

34. Zwaar verzilverde plaat met tekst: KONINGSPAAR TIMMERMANS-DEUSSEN MELICK 1975. Hoog 100 mm, breed 95 mm.

35. Zwaar verzilverde plaat met tekst: A. v. RIESSEN M. PEGGEN KONINGSPAAR MELICK 1977. Hoog 100 mm, breed 95 mm.

36. Zwaar verzilverde plaat met tekst: KONINGSPAAR W. KNOPS S.v. RIESSEN ST. ANDREAS MELICK 1978. Hoog 100 mm, breed 95 mm.

37. Zwaar verzilverde plaat met tekst: J. ERDKAMP A. SPEE KONINGSPAAR SCHUT. ST. ANDREAS MELICK 1980. Hoog 100 mm, breed 95 mm. De nrs. 32 tot en met 37 zijn allen van hetzelfde model.

38. Schildvormige zilveren plaat met fijn graveerwerk en in schrijffletters de tekst: BART ALLERS KONING 1976-1981-1982. Keurmerken en merkteken T.J. (Thom Janssens, Roermond) X. Hoog 120 mm, breed 100 mm.

39. Fraai zilveren borstbeeld met de tekst in schrijffletters: AANGEBODEN DOOR HET GEMEENTEBESTUUR VAN MELICK EN HERKENBOSCH TER GELEGENHEID VAN HET 350 JARIG JUBILEUM SCHUTTERIJ ST. ANDREAS 1982. Keurmerk en merkteken T.J., X. Hoog 75 mm, breed 180 mm.

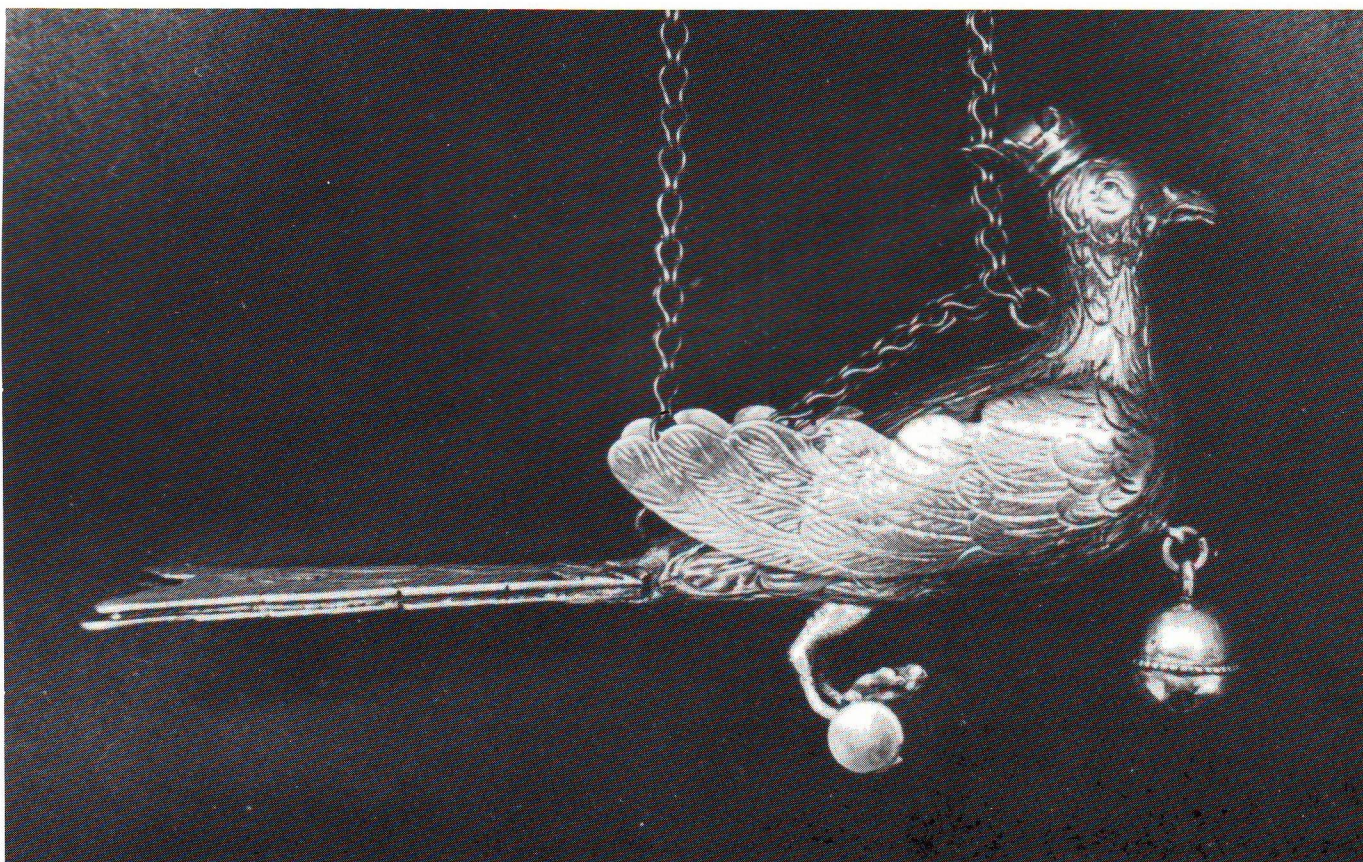
40. Schildvormige zilveren plaat als no. 38 met tekst: WIL COX, A. ERDKAMP-SPEE MELICK KONING EN KONINGIN 1983-1985. Keurmerk en merkteken T.J., Z. Hoog 120 mm, breed 100 mm.

41. Zilveren schild als de nrs. 38 en 40 met de tekst: PETER JANSSEN - YVONNE BECKERS KONING EN KONINGIN 1984. Keurmerken en merkteken T.J., A. Hoog 120 mm, breed 100 mm.

ZILVEREN KONINGSVOGEL

Gegoten, fraaie zilveren vogel, vleugels apart aan het lijf gezet, rijkelijk gegraveerd met gebogen snavel en kroon op kop. Het kroontje is licht beschadigd. Platte lange staart en belletje aan de borst. Hij houdt een zilveren koker in zijn klauwen. De koker is gesloten. Geen merktekens. Lengte van snavel tot en met staart 160 mm. Hoogte van kroon tot onder kokertje 95 mm. Breedte 38 mm.

Bij het 300 jarig bestaan van schutterij St. Andreas uit Melick in 1932, werd een fraai vaandel door kunstschilder Windhausen uit Roermond vervaardigd. Het vaandel berust nu in het Streekmuseum van de Heemkundevereniging Roer-streek te St. Odiliënberg.

MEDJUGORJE

Bedevoarten in 1990 per bus en per vliegtuig

8-daagse busreizen naar Medjugorje

Prijs: f 687,-

Groepsreizen: 16 t/m 23 april; 20 t/m 27 mei; 21 t/m 28 juni; 15 t/m 22 september; 13 t/m 20 oktober.

Boeking bij Mariacentrum of rechtstreeks bij:
MAASKANT-REIZEN, Lith. Tel.: 04128-1370 of 1392

Ook vliegpreizen Schiphol-Mostar-Medjugorje

Elke zondag en maandag individueel.
Vanaf maart 1990 ook groepsreizen

8-daagse: **f 799,-** 5-daagse: **f 699,-**

EXTRA: ook 8-daagse vliegpreizen van vliegveld Beek naar Split met transfer naar Medjugorje: 15 mei; 19 juni; 21 augustus en 18 september. Prijs: f 859,- vol pension.

Inlichtingen en boekingen:

MARIACENTRUM

POSTBUS 434, 6200 AK MAASTRICHT
Brusselsestraat 22B Maastricht

Tel.: 043-254380 (tussen 10-12 uur en 13-17 uur)

clamode

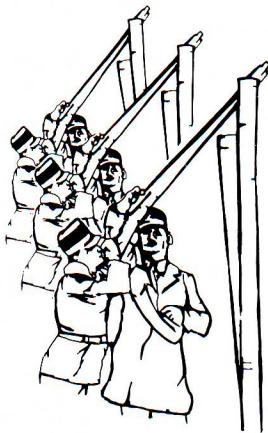
Voor het ontwerpen en maken van exclusieve avond- en gelegenhedskleding. Gespecialiseerd in koninginnenjurken.

Corrie Lammers
Terhofstadlaan 22
5711 VW Someren
Tel. 04937-5471

HENDRIK VAN DER PUTTEN

**WAPENS - MUNITIE
ZWARTKRUIT PP. - REPARATIE
HERLAAD APP.**

**Zwartbroekstraat 28
Roermond, Tel. 04750-30688**

En zo meteen een

BAVARIA BIER

Schuttersgebruiken I

Stadsschutterij St. Sebastianus-Heerlen

Plaatsen van de Koningsden

Rond de zestiger jaren was het binnen onze schutterij nog traditie om jaarlijks een koningsden te plaatsen bij de nieuwe schutterskoning. Leden die in de parochie woonden kregen de den voor het huis gezet, leden die buitenaf woonden kregen de den voor het verenigingslokaal geplaatst. Aangezien de meeste leden van de schutterij van buiten de parochie kwamen en dus niet in het centrum of directe buurt woonden, stond de koningsden dan ook vaker voor het verenigingslokaal op de Akerstraat.

Deze koningsden, voor lokaal Bijsmans, was vaak het doelwit van vandalen en het valt dan ook te begrijpen dat op zekere dag de koningsden helemaal verdwenen was. Het plaatsen van de koningsden raakte daardoor in ongerede. Totdat in 1985 een aantal schutters deze traditie gaarne hersteld zagen. Buiten het bestuur om heeft deze groep, de geweerdragers, een koningsden gekocht. Zo werd de traditie van het plaatsen van de koningsden weer opgenomen in ons jaarlijkse programma. Een verschil werd sindsdien toegepast, namelijk dat de koningsden altijd geplaatst zal worden voor het huis van de jaarlijkse koning, ongeacht waar deze ook woont. Het eerste jaar, in 1985, moest de koningsden dan ook in Schaesberg geplaatst worden en zodoende werd de koningsden door de geweerdragersgroep vanaf het verenigingslokaal naar Schaesberg gedragen. Gestoken in een gevechtstenuw droegen de geweerdragers de den op de schouder naar het twee kilometer verder gelegen woonhuis van de koning.

Ter plaatse aangekomen werd de den in de grond gezet en natuurlijk werden de dragers beloond met een stevige hap en een slok.

In het jaar 1986 kwam de den naar het centrum (Kruisstraat), vervolgens naar het Eikenderveld, naar de Heerlerbaan (ca 3 km) en in 1989 stond de koningsden op

de Molenberg. Steeds droegen de geweerdragers de koningsden op hun schouders naar de plaats waar de nieuwe koning woonde.

Sinds 1989 begeleidt de hele schutterij, de drumband en de officieren in uniform de geweerdragersgroep. En ofschoon dit gebruik pas weer 5 keer heeft plaatsgevonden is dit toch niet meer weg te denken en wordt het plaatsen van de koningsden als één van de hoogtepunten van het jaar beschouwd.

J.J. Lammeretz, St. Sebastianus-Heerlen.

Schuttersgebruiken II

HALVE VARKENSKOP VOOR 100 GULDEN

Zo'n 25 kilometer noord van Venlo ligt het dorp Ayen. Ayen behoort tot Nieuw-Bergen en kent het schuttersgilde St. Antonius Abt (St. Tunnes met het Varken). Om gelden in te zamelen voor de plaatselijke kerk organiseert de gilde jaarlijks de zogenaamde 'Köpkes-mert'. Rond de naamdag (17 januari) van St. Tunnes 'verkoopt' de gilde halve varkenskoppen.

In vroegere tijden offerden de boeren varkenskoppen om gevrijwaard te blijven van de gevreesde varkenspest.

Op 20 januari vond voor de veertigste keer deze markt plaats in Ayen. In een optocht brengt het schuttersgilde St. Antonius Abt en St. Agatha de 'köpkes' naar de kapel. Na een eucharistieviering worden de koppen dan bij opbod verkocht. Er waren dit jaar vijf köpkes te koop. De halve varkenskoppen gaan voor gemiddeld 100 gulden van de hand. Omdat de toeloop zo groot was, werden de köpkes meermalen verkocht. Op deze wijze werd ruim 2500 gulden opgehaald voor de instandhouding van de St. Antoniuskapel.

De köpkes werden, nadat ze hun geld hadden opgebracht, geschonken aan de zusters van het klooster Bethanië in Venlo, die er zult van maken.

1989: Onder begeleiding van de hele schutterij wordt de koningsden naar de Molenberg gebracht.

Stoute schutten van As

In de meeste schuttersreglementen lezen we, dat oudtijds de eerste en voornaamste taak van een schutterij was, te zorgen voor de goede orde en tucht in het dorp en van in de jaarlijkse processie mee op te stappen om het H. Sacrament te vergezellen en te verdedigen.

Om de schutten te belonen, bestond op vele plaatsen het gebruik dat de pastoor na de processie een traktaat aanbood, een ongeschreven wet, waardoor hij zijn waardering jegens de schutten liet blijken.

Dit gebruik bestond ook te As. Maar daar kwam een einde aan toen zeker jaar de E.H. Leen hier pastoor was (1866-1889) zich volgens plicht moest verzetten omdat de schutterij in de processie wou mee opstappen zonder hun kaars aan de kerk te betalen, hetgeen een felle ruzie uitlokte waarover de parochus het volgende optekende in het parochieregister:

BONUM MISCHUM MALO ET VICE VERSA

Met de openbare processien jaarlijks wilde de gilde van St. Sebastiaan, of anders gezegd de schutterij met vaandels en trommen in de processie gaan; hiertegen moest ik mij volgens plicht verzetten. Het was een oud gebruik dat de leden der gilden onder de processie de Rozenkrans baden en elk eene kers droegen hiervoor aan de kerk betalende; zij wilde geene kers meer betaalen nog dragen; zeggende wij zullen zonder kers in de processie gaan. Die gilde bestond soms eenigen tijd en lag zij ook wederom eenigen tijd stil; maar zoodra zij wederom opkwam poogden zij altijd van in de processie te kunnen gaan; zij kwamen mij daar altijd van spreken maar ook altijd wierdt het hun geweigerd.

In 1872 zoude zij dan kost wat kost met vaandels enz. mede trekken in de processie, maar ook was mijn besluit

van alsdan dadelijk met het Allerheiligste terug te keeren naar de kerk. Zij hebben hun voornemen niet ten uitvoer durven brengen, vermaand zijnde door een der gendarmen, dat zij voorzichtig moesten zijn, want dat zij in de processie niet kunde doen wat hun beliefte.

De geheele schutterij volgde dan de processie op een korten afstand van een vijftig passen achternaar zonder eenige teekens van de schutterij bij hun te hebben, den rozenkrans onder hun biddende.

Maar namiddag na het lof begon het spel, alsdan was de schutterij in volle snier. Voor mijne woning te weten de gemeenteschool, alwaar ik alsdan verbleef, trok de schutterij heen en weder, voort en terug zingende, schreeuwende luidkeels, slaande op de trommen met het grootste geweld, een chavarie mooi om te hooren en te zien; vermoeid zijnde trokken zij naar de herbergen terug. Des s'nachts heeft men de kleine boomen verbrijzeld dewelke voor de nieuwe pastorie die men bouwde, geplant waren, den hof doorloopen en hier en daar de plantage verwoest. Dit was het einde, hierna is er geen spraak meer geweest van met de schutterij in de processie te gaan. Die aanhoud overwinde...

Joannes Daamen
O.L.Vrouwestraat 38
3668 As (Niel)
Tel 011-657881.

Dames in alle zestallen bij bond E.M.M.

Tijdens de jaarvergadering van de Bond Eendracht Maakt Macht op zondag 28 januari te Leveroy werd een historische beslissing genomen. Tot nu toe was het binnen de bond zó, dat vrouwen gerechtigd waren te schieten in alle zestallen, behalve het eerste. Over de uitleg van deze regel bleek onduidelijkheid te bestaan, hetgeen zich na afloop van het schietseizoen toespitste in een briefwisseling tussen de schutterij St. Sebastianus-Laar en het bondsbestuur in verband met het ongeoorloofd laten meeschieten van een vrouw in het eerste zestal tijdens een van de bondsconcoursen. Het bondsbestuur wenste van de vergadering een uitspraak over het gevoerde beleid in deze kwestie en werd door de aanwezige schutterijen gesteund met als gevolg dat niet St. Sebastianus-Laar, maar St. Barbara-Leveroy winnaar werd van de beker voor het beste schietresultaat over alle bondsconcoursen.

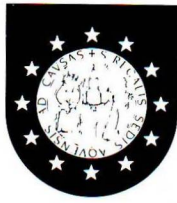
Naar aanleiding van dit alles werd door de schutterij St. Sebastianus-Laar het voorstel gedaan om vanaf 1990 op de bondsconcoursen vrouwen in zestallen te laten schieten. Bondsvoorzitter van Hoef waarschuwde er nog voor dat men er rekening mee dient te houden dat op het O.L.S. alleen door mannen in zestallen wordt geschoten, zodat bij het opstellen van vrouwen tijdens de bondsfeesten, omzettingen voor het O.L.S.-zestal onvermijdelijk zijn. Na een vurig pleidooi van de voorzitter van St. Sebastianus-Laar, werd, tot verrassing van velen, zijn voorstel met 16 tegen 11 stemmen aangenomen.

Op het 250ste bondsconcoors van E.M.M., dat op 13 mei bij St. Lucie in Nederweert wordt gehouden, zullen dus voor het eerst vrouwen onder de buks kunnen staan in het eerste zestal.

Piet Hermans.

Vlag van de schutterij St. Sebastiaan van As.

Nieuwjaarsontvangst president E.G.S.

Op 4 februari hield de nieuwe president van de Europese Gemeenschap van Historische Schuttersgilden een Nieuwjaarsontvangst in Eupen. Na een H. Mis in de kapel van de H. Catharina van Sienna te Astenet hield President Kurt Ortmann een toespraak in drie talen tot de aanwezige schutters.

Onder verwijzing naar de politieke gebeurtenissen in Oost-Europa riep Ortmann de Europese schutters op tot broederlijke solidariteit met de eindelijk vrijgeworden volken. Trots kon hij vermelden dat ook de schutters in de afgelopen weken actief hebben bijgedragen aan de hulp aan Oost-Europa. De opbrengst van deze Nieuwjaarsontvangst gaat ook volledig naar dit doel.

In zijn toespraak richtte Ortmann zich tot de eveneens aanwezige Gemeenschapsminister voor sportaangelegenheden, Mathieu Grosch, met het verzoek om zowel voor de jonge als de oudere schutters mogelijkheden aan te reiken om hun hobby te kunnen blijven uitvoeren. De schutters verzocht hij zich bewust te blijven van de belangrijke sociale en historische rol die ze vervullen. Meer dan ooit geldt dat de schutter een belangrijke rol te vervullen heeft in de bescherming van het gezin, het huwelijk, het dorp, de geestelijke gezondheid, de natuur en het milieu.

Aansluitend groette de EGS-President de grote afvaardiging van het Verbond van Karabijschuttersgilden der Genker Mijnstreek dat in 1992 het 9e Europese Schutterstreffen zal organiseren. In het kader van de Europese Eenmaking is afgeweken van het E.S.T.-ritme en is gekozen voor 1992.

In zijn antwoord gaf Mathieu Grosch aan blij te zijn dat Oost-België meer aandacht krijgt nu de EGS-President uit deze streek komt. Alleen daarom al dient onze gemeenschap dit te waarderen.

Tot slot zetten de schutterijen St. Barbara en St. Hubertus (beiden uit Lontzen) met Harmonie Montzen de Oostbelgische Schuttersmars in.

Voor informatie m.b.t. het 9e E.S.T. in 1992 te Genk kan men zich wenden tot Stan Krolicki, de Brouchereplein 2/15 in 1000 Brussel.

Nieuwe generaal voor schutterij St. Sebastianus-Mheer

Op vrijdag 6 oktober 1989 werd op een algemene ledenvergadering de heer Sjeng Berndsen gekozen tot nieuwe generaal van schutterij St. Sebastianus. Sjeng Berndsen is geen onbekende in de schutterswereld. Hij is 38 jaar lid van onze schutterij, waarvan 14 jaar als commandant en 20 jaar als schietmeester. Even zovele jaren maakt hij deel uit van het bestuur, waarvan 15 jaar als vice-voorzitter.

Op het 'maol', de jaarlijkse feestavond van de schutterij, dat gehouden werd op zaterdag 13 januari j.l., werd 'd'r Sjeng' op een zeer originele wijze geïnstalleerd. Door verschillende personen werden hem de uniformstukken één voor één aan-, op- en omgehangen zodat hij langzaam maar zeker veranderde in een heuse generaal. Hier tussendoor schetste de voorzitter in het kort de historie en de herkomst van zowel het gala-uniform als de rang van generaal in de schutterij. Ook liet hij de schuttersloopbaan van Sjeng Berndsen de revue passeren. Het hoogtepunt van deze installatie was het plechtig overdragen van de generaalsabel door de ere-voorzitter Sjeng Senden. Met deze overdracht was de nieuwe generaal officieel geïnstalleerd.

Later op deze gezellige feestavond voerden de tamboers van de schutterij een stuk op waarin de activiteiten van 'd'r Sjeng' in en buiten de schutterij op een zeer humoristische wijze werden belicht. Dat dit zeer in de smaak viel bij de nieuwe generaal en zijn echtgenote, alsook bij de overige aanwezigen bewees het spontane applaus wat hierop volgde.

Een week later, op zondag 21 januari, trok de schutterij in vol ornaat met generaal naar de kerk om daar de H. Mis ter ere van onze schutspatroon St. Sebastianus bij te wonen en mee op te luisteren. Na de mis werd een rondgang door het dorp gehouden en hierna kreeg de nieuwe generaal een receptie aangeboden in het schutterslokaal, café In de Smidse. Velen maakten van deze gelegenheid gebruik om Sjeng Berndsen en zijn echtgenote de hand te komen drukken en hun felicitaties aan te bieden.

Generaal Sjeng Berndsen en zijn echtgenote L. Berndsen-Liebens direkt na de installatie op 13 januari 1990 in Mheer.

Wim Senden. voorzitter.

Onder de schietboom

Zoals U gemerkt heeft hebben we de rubriek 'Op de korrel' een andere naam gegeven. De reden is dat aan de uitdrukking 'Op de korrel' ook een negatieve uitleg gegeven kan worden. Het is ook waar dat we beter met z'n allen onder de schietboom kunnen verblijven dan als korrel te fungeren.

Nieuwe koning St. Stephanus-Dieteren voor 1990

Schutterij St. Stephanus-Dieteren hield op maandag 18 september 1989 (kermismaandag) volgens traditie haar jaarlijks koningsvogelschieten. Nadat de scheidende koning, Hen Lijnen, door de schutterij aan huis was afgehaald marcheerde men naar het schietterrein waar de 'vogel' op zijn hoge standplaats al stond te wachten op het winnende schot.

Het werd een spannende strijd, want pas met het 273e schot haalde Thei Hoorens de vogel naar beneden en behaalde hij daarmee het koningschap voor 1990.

Thei Hoorens is al 31 jaar lid van schutterij St. Stephanus waarvan 12 jaar als secretaris en 10 jaar als penningmeester. De 40 jarige nieuwe koning woont in Koningsbosch en was reeds eerder succesvol koning in 1971 en 1986. Met deze koning weet schutterij St. Stephanus zich ook voor het komende seizoen verzekerd van een koningspaar, want Mevrouw Hoorens zal dan aan de zijde van haar man marcheren als koningin.

Schutterij helpt records sneuvelen

Op 17 september werd in Heerlen op een bijzondere wijze het 45-jarig bevrijdingsfeest gevierd. Bakkers, slaggers en restauranthouders pakten zich samen en slaagden erin om 7206 mensen aan de ontbijttafel te krijgen. Mede dankzij de medewerking van de Heerlense Stadsschutterij St. Sebastianus zal de naam van de Gemeente Heerlen in het Guinness-boek of records vermeld worden.

St. Sebastianus heeft haar taak volbracht en pleegt de afmars.

Nu, maanden later, wordt er nog steeds over het grote succes gesproken en is er een bijkomend effect te melden. Het bakkersgilde St. Antonius en het slaggersgilde St. Hubertus zagen hun omzet sinds het verbreken van het wereldrecord met tien procent stijgen en de vakbladen staan er vol van.

Als het aan de organisatoren ligt, zal het 'Bevrijdingsontbijt' een jaarlijks terugkerend evenement worden.

Jan van Lieshout 25 jaar journalist LD

Op vrijdag 2 februari bood het Limburgs Dagblad haar journalist Jan van Lieshout en zijn gezin een receptie aan.

Jan van Lieshout is de journalist die het Limburgse Schutterswezen op zijn duimpje kent en graag een steentje bijdraagt in het uitdragen van de Limburgse schutterscultuur. Tijdens de zeer druk bezochte receptie zagen wij vele vertegenwoordigers uit het Limburgse en Brabantse schutterswezen.

Drie koningen kwamen op bezoek

Op zaterdag 6 januari j.l. (Driekoningen) zijn 3 leden van schutterij H.H. Marcellinus en Petrus-Geleen verkleed als 3 koningen bij alle leden Nieuwjaar gaan wensen ('verasschen').

Het bijzondere aan deze drie koningen is dat zij inderdaad alle drie koning zijn geweest van deze schutterij. Bij alle leden thuis (55 leden) zijn zij geweest en hebben naast hun goede wensen ook bij ieder lid een pakje 'waffelen' achtergelaten. Uiteraard is bij ieder lid een borreltje gedronken en is hun spontane geste zeer op prijs gesteld.

Rest nog te vermelden dat hun tocht begon om 10.00 uur en eerst eindigde om 24.00 uur.

Bij de foto: Kaspar (de zwarte), Marc Peil, koning in 1989; Melchior, Jan Stevens, koning in 1988 en Balthazar, Ciro Carovigno, koning in 1983.

Originele inzamelingsactie

Schutterij St. Joseph-Buchten is dringend toe aan nieuwe uniformen. Om eens te breken met de bekende inzamelingsstradities werd gekozen voor een 'Schutters-spaarvarken-actie'.

De leden van de schutterij leverden huis-aan-huis spaarvarkentjes af in Buchten. De vereniging hoopt dat de inwoners van Buchten gedurende drie maanden het spaarvarken goed zullen mesten. In maart 1990 zullen de spaarvarkens opgehaald en geleegd worden en hoopt de schutterij met de inhoud van de spaarvarkens de elf jaar oude uniformen te kunnen vervangen. De schutterij heeft overigens al een behoorlijk bedrag zelf bijeen gebracht door het ophalen van oud ijzer.

Provincie weigert bijdrage 'De Sjöt'

De provincie weigert het standbeeld 'De Sjöt' in Oud-Geleen te subsidiëren omdat de aanvraag te laat is ingediend en bovendien niet met de vereiste stukken is onderbouwd. 'De Sjöt' werd in augustus 1989 onthuld b.g.v. het 350 jarig bestaan van schutterij H.H. Marcellinus en Petrus.

St. Severinus krijgt kogelvanger

Aan de lange zoektocht van schutterij St. Severinus-Grathem naar een geschikt schietterrein is een einde gekomen. In het gemeentelijk sportpark krijgt de schutterij een nieuw schutterslokaal en een kogelvanger. Van de Hfl 55.000,- kostende kogelvanger zal B en W van Grathem Hfl 8000,- bijdragen.

Keizer Juup Senden gehuldigd

Zondag 21 januari. Tijdens de viering van het patroonsfeest van St. Sebastianus stond Keizer Juup Senden van schutterij St. Sebastianus-Eys in het middelpunt van een zeer druk bezochte receptie. De schutterij en Juup vierden het heugelijke feit dat Juup veertig jaar keizer is van St. Sebastianus-Eys. In zijn lange en succesvolle schutterscarrière veroverde Juup honderden medailles en bekens, waaronder maar liefst 23 O.L.S.-medailles.

Juup Senden

Namens schutterij St. Sebastianus-Eys bood voorzitter Ben Grooten Juup een gouden dasspeld met inscriptie aan.

Dat Juup veel verdiensten en kennissen heeft in de beide Limburgen en ook van buiten het schutterswezen bleek wel uit de velen die hem kwamen feliciteren.

Jeu Beckers onderscheiden

Jaarlijks kent de Heerlense stadsschutterij St. Sebastianus de 'Nol Lammeretzorde' toe aan mensen die zich bijzonder verdienstelijk maakten voor de schutterij in het afgelopen jaar. Dit jaar viel de eer te beurt aan de totaal verraste Jeu Beckers. Jeu viel de eer te beurt omdat hij door het overeind houden van de schietpalen en oplegpalen tijdens het in 1989 gehouden schuttersfeest een afgelasting van het feest heeft voorkomen.

Tientallen schutterijen ontdekt

Dankzij intensief speuren in de gemeentearchieven van Roosendaal heeft Rinus Hendriks (63) ontdekt dat Roosendaal tenminste vierentwintig schutterijen rijk is geweest. De ontdekkingen hebben hem er toe gebracht een boek te schrijven over de Roosendaalse schutterijen dat tijdens de opening van een schutterijtentoonstelling in De Ghulden Roos wordt gepresenteerd (de tentoonstelling staat gepland van 24 november tot 1 januari). Hendriks is er reeds nu van overtuigd dat het eerste boek over de schutterijen een vervolg zal krijgen. Tijdens zijn onderzoek ontdekte hij dat er in de onmiddellijke omgeving van Roosendaal maar liefst veertig schutterijen actief waren, hetgeen voor Rinus voldoende stof op zal leveren voor een tweede boek.

Voor iets lekkers
naar
Hub Bekkers

VOOR KWALITEIT
& SERVICE

Bekkers levert het meest complete assortiment voor Uw eetbuffetten bij alle feesten enz. Bekkers levert:
Hamburgers - Snacks - Soepen - Salades - Sauzen - Bestek - Papierwaren - Zoetwaren - Zuren - Worst - Koffie - enz.

GRATIS:
Bereidingsapparatuur zoals Friteuses - Bakplaten au bain marie - Warmteovens - Koffiefilters enz.

WEEKEND-SERVICE:
Zelfs tijdens het feest leveren wij alles snel na.

RETOUREN:
Volle dozen nemen wij retour.

Voor vrijblijvende offerte kunt U ons bellen.

Horeca en zoetwaren Groothandel Hub Bekkers
Beatrixstraat 11, Linne - tel. 04746-2005

JANFRÉ

Voornaamste punten waar u op let bij aanschaf van nieuwe uniformen:

- *Goede kwaliteit
- *Korrekte pasvorm
- *Vlotte levering
- *Betaalbare prijs
- *Behoud van pasvorm
- *Snelle nalevering
- *Uitgebreide service

Dit maken wij voor U.
Vraag vrijblijvend offerte.
Maak een afspraak.

**uniformen-
petten-
uitmonsteringen**

BRUSSELESTRAAT 124
6211 PH MAASTRICHT
TELEFOON 043-217712

GILDE- en SCHUTTERSZILVER

Goud- en Zilvermederij
JUWELIERS-HORLOGES

Jan Andriessen

DORPSSTRAAT 54
5708 GJ HELMOND (STIPHOUT)
TELEFOON 04920-50792

Coyco Prints

Textiel-zeefdruk-atelier

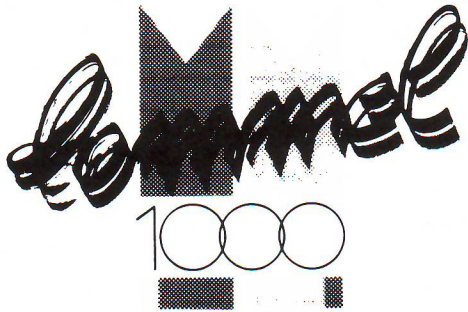
voor bedrukking op:

T-SHIRTS	BADDOEKEN
SWEATERS	LINNEN TASSEN
SPORTSHIRTS	TRAININGSPAKKEN
JOGGING PAKKEN	BEDRIJFSKLEDING
POLO'S	tot 6-kleurendruk te leveren

EIGEN ONTWERPSTUDIO
INFO:

045-444704/04492-2284
Bocholzerweg 25 - 6369 TH Simpelveld

★ FLOCK ★ INKT ★ FOAM ★

Lommel 1000 jaar! Groot schuttersfeest op 27 mei 1990

In 990 doemt Lommel uit 'de nevel van het verleden' op. In een oorkonde van dat jaar schenkt graaf Ansfried zijn landgoed in 'Loemele' aan de kerk van Hilvarenbeek (NL). Dit historisch feit wordt door de v.z.w. Lommel 1000 aangegegrepen om een grootse milleniumviering op touw te zetten. Gedurende het jaar 1990 worden tal van evenementen georganiseerd die de gemeente een nationale en zelfs internationale uitstraling zullen geven. Eén van die gebeurtenissen zal zeker het schuttersfeest zijn op zondag 27 mei 1990. De drie Lommelse Schuttersgilden St. Sebastiaan, St. Ambrosius en St. Jozef sloegen de handen in elkaar om deze unieke manifestatie te kunnen realiseren.

De bedoeling van deze Gildedag is niet alleen een bredere bekendheid te geven van het Gildewezen aan de inwoners van Lommel en ver daar buiten, maar tevens een optocht en wedstrijden te organiseren met schuttersgilden uit Noord-Brabant (NL) en Limburg (B). Lommel als grensgemeente en in zijn geschiedenis afwisselend deel uitmakend van beide provincies - denken wij maar even aan de grenslijn tussen het hertogdom Brabant en het prinsbisdom Luik- lijkt hiervoor wel de meest geschikte plaats.

Een 25-tal schuttersgilden reageerden positief op een oproep tot deelname. De samenstelling van het programma was zeker een aparte uitdaging omdat hier de confrontatie wordt aangegaan tussen twee bonden, die niet altijd dezelfde klemtonen leggen bij hun afzonderlijke samenkomsten. Het programma biedt dan nu ook een brede waaier, waarbij diverse aspecten van het Gildegebeuren belicht worden.

Zo zal de optocht uitmonden in een feestelijke opmars. De schietwedstrijden worden gehouden met de zware buks, de karabijn en de kruisboog. Vendelzwaaien, trommen, bazuinblazen en exercitie worden door een paritair samengestelde jury beoordeeld. In de feesttent zullen folklore- en Gildedansgroepen hun beste beentje voorzetten. Ondertussen wordt in een nevengebouw een degelijk opgezette tentoonstelling gehouden waarbij diverse schuttersgilden hun mooiste vaandels, koningsbreuken en gilde-attributen zullen exposeren.

De organisatoren hopen met dit programma hun doelstellingen te kunnen verwezenlijken en alzo het brede publiek een duidelijk inzicht te geven in het Gildewezen als dusdanig. Zij verwachten dan ook een grote opkomst die zondagnamiddag in Lommel.

Jan Vandenboer
Albert Servaesdreef 41
3900 Lommel
Tel. 011-541771.

St. Joseph-St. Geertruid huldigt jubilarissen

Op feestelijke wijze huldigde schutterij St. Joseph - St. Geertruid op zaterdag 25 november 1989 drie jubilarissen, te weten:

- Jacques Huls, 40 jaar lid en tevens 40 jaar generaal. Het 40 jaar generaal-zijn mag een bijzonder jubileum genoemd worden in het schutterswezen. In zijn schuttersloopbaan was Jac zeven jaar voorzitter en bijna dertig jaar erevoorzitter.

Namens de schutterij bood voorzitter André Volders de jubilaris, namens de schutterij een herinneringsbord en een zilveren medaille aan. Jac is reeds langer in bezit van de gouden O.L.S.-medaille, de gouden O.L.S.-speld en een bondsonderscheiding.

- Wiel Mullers, 25 jaar lid. Vele jaren als geweerdager, twee maal was hij koning. Momenteel is Wiel lid van verdienste.

- Wiel Prevoo, 25 jaar lid. Actief als burgerlid.

Beide laatstgenoemde leden staan bekend om hun inzet en verdiensten voor de vereniging. Waar nodig kan men op hun medewerking rekenen en leven zij mee met het wel en wee van de vereniging.

Wiel Mullers en Wiel Prevoo ontvingen de zilveren O.L.S.-speld en eveneens een wandbord. De dames van de jubilarissen kregen bij deze gelegenheid een boeket bloemen aangeboden.

Tijdens de receptie kwam menigeen de jubilarissen de hand drukken en ontvingen ze nog een aantal andere mooie cadeaux.

Onder de muzikale klanken van een orkest zetten de leden van schutterij St. Joseph de gezellige avond voort.

J. Josquin-secretaris.

Graad Linssen, een markant schutter

Op 1 december 1989 werd het feit gevierd dat Graad Linssen 60 jaar geleden toetrad tot de rijen der schutters in Maasbree.

Graad kreeg de liefde voor het schutterswezen als het ware met de paplepel ingegoten. Zijn vader was namelijk jarenlang schutter en voorzitter van de Maasbree'se schutterij, terwijl de schietboom de tuin achter zijn woning opfleurde; Graad werd bijna onder de schietboom geboren.

Op 16-jarige leeftijd mocht hij eindelijk meeschieten, samen en temidden van de grote, oude, schuttersbroeders. In de diverse optochten ging Graad met zijn trommel voorop, gaf het marstempo aan, hetgeen hij jarenlang heeft volgehouden.

Het duurde niet lang of Graad werd in het bestuur gekozen, toen zijn vader de voorzittershamer neerlegde.

De eerste jaren, zo kan Graad zich nog goed herinneren, ging men met paard en kar naar de diverse schuttersfeesten en was het een mirakel dat het paard ook in het donker de weg naar huis nog zo goed kon vinden. In de vroegere jaren stond de gezelligheid voorop en kwam de schietkunst op de tweede plaats, aldus Graad.

Dat zijn liefde en ijver voor het schutterswezen ook bij andere schutterijen van de Bond Juliana opviel, bleek uit het feit dat men Graad reeds in 1939 koos in het Bondsbestuur. Eerst als gewoon bestuurslid, later als secretaris, terwijl aan het secretariaat eveneens het penningmeesterschap werd gekoppeld. Deze beide functies zijn ook jarenlang door Graad in het bestuur van Schutterij Sint Martinus tot in de puntjes verzorgd.

Na ruim 40 jaar trouw lid van het Bondsbestuur te zijn geweest, vond Graad dat de tijd gekomen was om deze functies aan een jongere kracht over te geven. Voor zijn vele werk binnen het Bondsbestuur verricht, werd Graad tot ere-bestuurslid van de Schuttersbond Juliana benoemd.

Niet alleen op bestuurlijk vlak stond Graad zijn mannetje, ook onder de wedstrijdruks sprak hij een woordje mee. Meer dan 40 keer maakte Graad deel uit van het zestal dat op het O.L.S. streefde naar de hoogste schutterseer, het O.L.S.-kampioenschap. Jarenlang wees hij als kopschutter zijn medeschutters de weg naar het succes. In 1972 haalde hij samen met zijn schuttersbroeder bijna het O.L.S. binnen in Ubachsberg. Bijna, want na 3 dagen strijd moest men uiteindelijk Eys-Witem voor laten gaan.

Naast hoogtepunten waren er uiteraard ook minder leuke voorvallen in zijn diamanten schutterscarrière. Zoals in 1988 toen, na een ernstige verenigingscrisis binnen de gelederen van Schutterij Sint Martinus, een gedeelte van het bestuur en een groot aantal leden opstapten, waaronder Graad; ondanks zijn 59-jarig lidmaatschap.

Toen werd het idee geopperd om een der oude schutterijen van Maasbree (in 1914 ter ziele gegaan) opnieuw op te richten, waarbij Graad meteen het voortouw pakte. Binnen enkele maanden werden woorden daden en in september 1988 werd Schutterij Sint Anna heropgericht. Graad werd -hoe kan het ook anders- de eerste voorzit-

ter. Onder Graad's bezielende leiding groeide Sint Anna als kool en bestaat de nieuwe schutterij in Maasbree nu uit maar liefst 35 geuniformeerde leden, waarbij vooral het groot aantal jeugdige leden opvalt.

Toen het vorig jaar, vlak voor het O.L.S. in Niel bij As, een jeugdige schutter te kennen gaf liever niet mee te schieten, nam Graad op ieders verzoek zijn plaats in het zestal in. Al sneuvelde dit zestal in de derde ronde, Graad schoot zijn 9 punten.

Niet alleen op schuttersgebied liet Graad van zich horen. Als een ware duizendpoot bekleedt Graad tal van functies binnen de Maasbree'se gemeenschap en het Maas-bree'se verenigingsleven. Naast voorzitter van de Ouderenvereniging van Maasbree is hij ook nog vicevoorzitter van de Ouderenvereniging-District Helden. Verder is hij lid van de Commissie Welzijn van de Gemeente Maasbree en is hij nog steeds bestuurslid van de Onderlinge Vee- en Paardenverzekering.

Graad is bovendien mede-oprichter van beugelclub 'De Treffers' uit Maasbree, was bestuurslid en scoorde menige treffer op de beugelbaan. Graad heeft bovendien als scheidsrechter 11 jaar lang voetbalwedstrijden in goede banen geleid en was voorheen actief voetballer van MVC '19. Ook de LLTB kende hem als bestuurslid.

Graad Linssen

Geen wonder dat Graad in 1973 geridderd werd in de Orde van Oranje Nassau, terwijl hij in 1981 tot lid werd geslagen van de Eedele Eed-Broederschap van de Soevereine Orde van de Rode Leeuw van Limburg en de Heilige Sebastianus.

Als eerste kreeg Graad 'De Gouwe Nachravel' uitgereikt, een hoge onderscheiding in Maasbree, voor zijn vele werk op plaatselijk, regionaal en landelijk gebied voor de Maasbree'se gemeenschap.

Nog steeds bruist Graad van energie en ligt de schutterswereld hem na aan het hart.

Dré Timmermans.

Nogmaals iets over het zilver van de St. Sebastiaansschutterij van Neer

In het waardevolle artikel van de Heer Jan Gerits over het zilver van de Schutterij St. Sebastianus-Neer worden enkele gedateerde zilveren platen opnieuw beschreven. Schutterij St. Sebastianus bezit echter nog enkele niet-gedateerde zilveren platen die ouder zijn dan de oudste gedateerde plaat uit 1596, die ik hier wil omschrijven.

Veel ouder zijn twee kleine, gotische schildjes. Beide hebben de vorm van een targie of renschild. De schilden hebben aan de heraldisch rechterzijde een insnijding, die uitmondt in een rond gaatje. Over beide schildjes lopen vertikaal twee gedreven ruggetjes, waardoor een driedelige targie ontstaan is. De boven- en onderzijden hebben drie insnoeringen. Ook de zijden wijken naar binnen. Het ene schild heeft een gegraveerde afbeelding van een boom binnen een ronde 'tuin'. Op het andere schild staat in gotische letters (!) gegraveerd: 'neer'. Beide schildjes behoren mijns inziens tot het oudste schutterszilver dat de provincies Limburg rijk is. Het renschild wordt in het Middelnederlands vaak targie en in het Duits targe of tartsche genoemd. Deze schildvorm komt in de eerste helft van de vijftiende eeuw in gebruik. Het is de laatste schildvorm, die ook werkelijk in de strijd gebruikt is. Vanaf het midden van de vijftiende eeuw is de targe-vorm in heel Europa bekend. In Nederland zijn ze niet talrijk. Een eenvoudig renschild heeft ook het Sint Martinusgilde uit Dommelen. Uit Westfalen en het Nederrijnse grensgebied zijn ook schilden bekend in targe-vorm. De Neerse schildjes zouden eind vijftiende eeuws kunnen zijn, gezien de oorspronkelijke targevorm. De gotische gravure lijkt een datering voor ongeveer 1525 te rechtvaardigen. In ieder geval komen gotische letters na het midden van de zestiende eeuw nagenoeg niet meer voor. Een datering is moeilijk, omdat de schildjes ongemerkt en ongedateerd zijn. In Limburg zijn ze nagenoeg uniek en zijn moeilijk vergelijkbaar. Er is nog nooit een grondige, vergelijkende studie gedaan naar het vroege Limburgse schutterszilver. Een voorzichtige datering voor beide schildjes: eind 15e/ begin 16e eeuw is gerechtvaardigd. Ze zijn mijns inziens dus 75 tot 100 jaar ouder dan het oudst gedateerde schild uit 1596.

Welke betekenis de symbolische boom in een tuin met betrekking tot Neer en de schutterij heeft, is mij vooralsnog onbekend. Misschien kan iemand met een gedegen kennis van de plaatselijke geschiedenis opheldering brengen. De koningsketen van de Neerse Sint Sebastiaansschutterij heeft naast deze oude schildjes nog twee zestiende eeuwse schildjes. Ook hierop ontbreken merken en datering, maar ze zijn ouder dan 1596. Beide schildjes herinneren enigszins aan de targe, omdat ze alleen aan de heraldische rechterzijde een inkeping hebben. Aan de linkerzijde lopen ze gewoon rond. Ze eindigen wel in een schildpunt. Op het ene schildje is het wapen van Van Horne gegraveerd, (drie gegraveerde posthoorns met telkens twee ringen; 2 + 1 geplaatst). Het wapen op het andere schildje is in vier kwartieren verdeeld. In het eerste en vierde kwartier staan drie balken, in het tweede en derde kwartier monster/ draak naar midden lopend. De gravure is fraai uitgevoerd. De voorstelling is namelijk ontstaan door de achtergrond helemaal weg te steken. Wie dit wapen voerde is mij onbekend. Ook hier zou een

Limburgse deskundige naar moeten worden gevraagd. Een nauwkeurige datering is moeilijk te geven.

De schildvorm is mijns inziens zestiende eeuws.

De kwaliteit van het tweede schild is hoog, degelijk en betrouwbaar. Juist het ontbreken van een jaartal duidt vaak op een vroege ontstaansperiode. Een datering voor beide schilden in de tweede helft van de zestiende eeuw lijkt gerechtvaardigd, hoewel een oudere datum niet onmogelijk geacht hoeft te worden. Jolles noemt de twee laatstgenoemde schildjes niet. Waar ze sindsdien vandaan gekomen zijn, is een raadsel. Dat is voer voor schuttershistorici. De vogel van de Sint Sebastiaansschutterij is van een oud type. Omdat mijn documentatie daarover vooralsnog te ontoereikend is, kan ik daar verder geen uitspraken over doen.

Ik hoop een kleine bijdrage te hebben geleverd tot de kennis van het Limburgse schutterszilver.

Eindhoven, Johan M. Oomen.

Bij het afscheid van Giel Greyn

. . . Een schut in hart en nieren. Op 10 februari j.l. overleed plotseling onze secretaris en penningmeester Giel Greyn.

40 Jaar was hij lid van Schutterij St. Lambertus-Neeritter, waarvan 30 jaar als bestuurslid en 25 jaar daarvan als secretaris-penningmeester.

Samen met zijn vrouw Lies maakten zij deel uit van de stuwende krachten binnen de schutterij.

Zijn geloof in God en de kerk en zijn liefde voor de schutterij maakten hem een strijdbaar persoon voor de waarden van het leven.

Bij het afscheid van Giel tijdens de eucharistieviering op 14 februari daaropvolgend, werd zijn betekenis door de beschermheer van de schutterij vergeleken met het vroegere werk van de bieleman: obstakels opruimen, de weg bereiden, er voor zorgen dat anderen verder kunnen gaan.

Veel hebben wij van Giel en Lies samen mogen ontvangen, eigenlijk veel meer dan normaal op te brengen is. Daarom is dan ook des te groter de leegte die is ontstaan.

Wij danken Giel voor het vele goede en zijn grote, niet aflatende inzet voor de schutterij.

Met schutterseer en onder grote belangstelling van vele vrienden uit de schutterswereld werd hij naar zijn laatste rustplaats begeleid.

Schutterij St. Lambertus-Neeritter.

Meester Creemers vertelt

Meester Creemers vertelde dit verhaal aan Jozef Snijders uit Kessenich. Het verhaal verscheen in 1984 in het boek 'Vier eeuwen schutterij te Kessenich'.

Als jeugdig onderwijzer te Molenbeersel hanteerde ik, net zoals de 'Oude Belgen', al gauw het jachtgeweer en de vislijn. Het duurde niet lang of ook de zware buks sprak me aan. Schutterij St. Martinus-Grootbeersel kreeg mijn aandacht en al snel werd ik als schutter in hun rangen opgenomen.

Ja, hoe zat dat in die tijd met de schutterijen?

Na de oorlog 1914-1918 verzamelden de schutterijen uit de omliggende dorpen zich weer en hielden jaarlijks een bepaald aantal schuttersfeesten. Op zo'n feest moest iedere schutterij met minstens 13 leden deelnemen aan de optocht.

Het vaandel, de vogel (koningszilver), de trommel en de kommandant met sabel dienden in deze groep aanwezig te zijn. Hierop werd streng controle uitgeoefend, want dan eerst mocht men met één drietal schieten. Na deze wedstrijd werd onmiddellijk overgegaan tot het schieten van het erekruis; waaraan alleen de schutters mochten deelnemen die hun 3 blokjes hadden afgeschoten. Verder werd ook 'personeel' geschoten. Hier mocht iedere schutter zijn kans wagen, mits een zeker bedrag in te zetten. Deze feesten verliepen enige jaren goed, doch door allerlei oorzaken en omstandigheden verminderde de belangstelling en enige schutterijen verdwenen van het toneel. Toch namen de andere schutterijen verder deel aan geplande feesten en ook aan het O.L.S. Maar vermits deze schutterijen niet georganiseerd waren in een bond, konden zij het O.L.S. wel winnen, maar niet organiseren.

Enige vooraanstaanden en ikzelf namen contact op met Meester Peeters (schoolhoofd) uit Ittervoort (NL), de toenmalige voorzitter van de O.L.S.-federatie. Deze gaf ons de raad te proberen een bond op te richten. Samen spraken we af te Sanfort (NL), dat het O.L.S. in 1947 organiseerde. Dit was het sein om van wal te steken met de bedoeling een bond te stichten. Frans Sniijkers, sekretaris der schutterij St. Martinus-Kessenich, trommelde Pol Vandebroek, van St. Pieter-Elen, Severijns, van St. Monulfus en Gondulfus-Rotem en Henkens van de Breidelzonen-Kessenich op. Dit terwijl Door Denier en Door Stevens van St. Lambertus-Molenbeersel, Timmermans van St. Hubertus-Molenbeersel, door mijzelf werden geroepen.

De eerste vergadering werd gehouden in Elen op 7 maart 1948. Geloof me, het ging nog allemaal per fiets! Na veel over en weer gepraat was eindelijk de kogel door de kerk. De Bond "Maas en Kempen" was gesticht. Pol Vandebroek zou het voorzitterschap op zich nemen en hierbij werd hij geholpen door de sekretaris van zijn schuttersvereniging. Graag hadden ze gewild dat ik deze zware taak op mij zou nemen; doch dat kon absoluut niet, daar ik op 't gebied van het schutterswezen nog maar in de kinderschoenen stond. De eerste bondsvergadering ging door te Neeroeteren. Het eerste bondsfeest werd ingericht door Rotem en meteen traden Raam, Dorne, Louwel en Niel-bij-As ook tot de bond toe.

In 1948 namen de Belgische schutterijen, georganiseerd in een bond, deel aan het O.L.S. te Wessem.

Nu was er geen probleem meer inzake winnen of organiseren van het O.L.S.

In 1950 op het bondsfeest te Dorne, namen Pol Vandebroek en zijn sekretaris ontslag. Waarvoor ik al bang was, gebeurde. Men liet niet meer na: ik zou het voorzitterschap moeten aanvaarden. Na wat bedenktijd nam ik deze taak op mij met als voorwaarde dat een man met ondervinding, namelijk Frans Sniijkers, sekretaris van St. Martinus-Kessenich, mij als sekretaris van de bond met raad en daad zou bijstaan. Deze man, hij had het schuttersbloed in zich, beloofde zijn volledige inzet om het schutterswezen te doen opflakkeren. Frans werd een vooraanstaand persoon in het bestuur naast mij. Op hem kon ik rekenen en samen hebben we soms uren alleen over dit onderwerp gepraat.

Ook werden wij krachtig gesteund door Jan Stienen, bestuurslid van St. Martinus-Kessenich en Henkens, bestuurslid van de Breidelzonen. De sekretaris bracht ieder jaar opnieuw zijn verslag, dat hij tot in de puntjes verzorgde, naar voren. Dit verantwoordelijk werk heeft hij gedaan tot zijn gezondheid hem verplichtte te stoppen. In 1957 nam hij dan als sekretaris van de bond ontslag. Dadelijk werd hij eenparig als ere-sekretaris benoemd en tevens als lid van het hoofdbestuur. Als voorzitter sprak ik in naam van geheel de bond de afscheidsrede en dit gebeurde met spijt, maar nog meer met dank. Want aan hem is in feite het heropleven van de schutterijen te danken en zeker ook de samenhangigheid in de bond. Zijn naam zal in het schutterswezen voor altijd gegrift zijn. De taak, die hij naliet, werd dan door Theo Dirkx van Kaulille, later opgevolgd door Jef Geens en Antoine Lemmens uitgevoerd. Vervolgens werd Jaak Roosen uit Dorne-Opoeteren sekretaris. Een taak die hij tot op heden nog altijd met grote verantwoordelijkheid op zich neemt.

• Krantekoppen • Krantekoppen •

27 okt Geslaagd varkensschieten • 31 okt Nieuwe buks en vaandel voor St. Sebastianus-Spekholzerheide • 2 nov Nieuw schutterslokaal St. Rochus-Stevensweert kost 2,2 ton • 3 nov MLSB gaat op kleinere bolletjes schieten • 7 nov De Sjöt nu ook te koop • 24 nov Vlag in top gebouw St. Job-Leuken • 25 nov Orde Golden Humor voor Lei Stals • 27 nov Jachthoornkorps St. Urbanus-Maasniel Limburgs kampioen • 1 dec Adventsmarkt St. Paulus-Vaals • 4 dec Koningszilver voor St. Barbara-Meerssen • 6 dec Onderscheidingen in Schinveld • 21 dec Nieuw vaandel voor St. Barbara-Reuver • 5 jan Meester Creemers overleden • 8 jan St. Hubertus-Schaesberg begint voorbereiding OLS '90 • 9 jan Relevante Kulturträger mit Drill und Fahnen • 13 jan Voorzitter St. Georgius & St. Sebastianus-Beesel treedt af • 17 jan St. Sebastianus-Voerendaal viert patroonsfeest • 18 jan Schuttersuniformen te koop op rommelmarkt in Eijsden • 19 jan Open dag maandblad De Sjöt • 20 jan Schutters gaan dit weekend feesten in Sankt Sebastian • 22 jan Nieuwe leden Sebastianusorde geïnvesteerd • 24 jan Erekruis voor schutter uit Posterholt • 30 jan Limburgs Schutterijen Museum wordt nog aantrekkelijker Sankt Sebastian • 22 jan Nieuwe leden Sebastianusorde geïnvesteerd • 24 jan Erekruis voor schutter uit Posterholt • 30 jan Limburgs Schutterijen Museum wordt nog aantrekkelijker • 31 jan Kerkdiensten in schutterslokaal • 31 jan Kerkdiensten in schutterslokaal •

Adreswijzigingen

Sekretariaat Schutterij van het H. Kruis wijzigen in: H.Th. Jennen, Schoolstraat 38, 6127 BG Grevenbicht. Tel. 04498-57996.

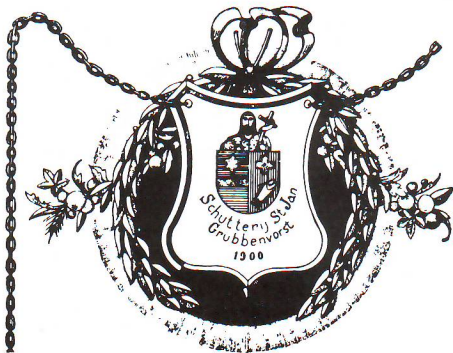
Sekretariaat Schutterij St. Sebastiaan-Schimmert wijzigen in: G. Raeven, Langstraat 70, 6333 CG Schimmert. Tel 04404-2403.

Sekretariaat Schuttersbond 'Eendracht Born-Echt e.o.' wijzigen in: P.J.T. Janssen, Molenveldweg 26, 6114 GH Susteren. Tel 04499-2687.

Adres Bond van Schuttersgilden kring Kempenland wijzigen in: Beverlaan 11, 5581 EE Waalre. Tel. 04904-13842.

Sekretariaat Schutterij St. Hubertus-Nattenhoven wijzigen in: P.J.J. Verheijen, Emmastraat 7, 6129 AL Berg-urmond. Tel. 04490-34083.

Sekretariaat Schutterij St. Lambertus-Neeritter wijzigen in: H.J.J. Jeurninck, Lambertusstraat 35, 6015 AP Neeritter. Tel. 04756-5624.

Koningszilver en schutterij 90 jaar jong

Op 1 januari 1990 was het precies 90 jaar geleden dat schutterij St. Jan werd opgericht. Bij uitzonderlijk lenteweer werd op de markt voor boerderij Zanders oudjaar 1899 gevierd. Een anker bier werd aangeslagen en een stallantaarn zorgde voor wat licht. Het was erg gezellig en daardoor ontstond een verbroedering.

Op Nieuwjaarsdag zou men na de Hoogmis weer bij elkaar komen om een vereniging op te richten. Zo onstond de schutterij. Of deze inspiratie te maken had met het vroegere Kerkelijk St. Antoniusgilde is niet bekend.

De eerste voorzitter, Keunen van het gebroken slot, schonk Hfl 100 voor een vaandel, dit prachtige vaandel werd later door brand verwoest.

Bij Koninklijk Besluit van 26 februari 1908 werd de schutterij rechtspersoonlijkheid verleend. Ze kreeg toen definitief de naam St. Jan.

Veel ups en downs heeft de schutterij gekend, maar een vaste kern van schutters bleef St. Jan steeds trouw en nu na 90 jaar vind je nog dezelfde namen terug. Het lidmaatschap ging van vader op zoon.

In 1980 werd met man en macht boerderij Zanders afgebroken. Met het daaruit verkregen materiaal werd het huidige schutterslokaal opgebouwd. Schutterij St. Jan telt thans 55 leden.

Ter gelegenheid van het 90-jarig bestaansfeest werd het oude Koningszilver, dat maar deels gedragen werd door de schutterskoningen van de laatste jaren, geheel

gerestaureerd. Bij het zilver is ook het oprichtingsschild uit 1900 en het herdenkingschild uit de oorlogsjaren 1940-1945.

De laatste koning voor de oorlog was Claassens Jeu in 1939, Jeu is thans het oudste lid van onze vereniging. Het zilver werd tijdens de oorlogsjaren voortreffelijk verzorgd en bewaard door de familie Claassens.

Op zaterdag 6 januari 1990 werd het 90-jarig bestaansfeest in besloten kring gevierd in het verenigingslokaal van oudsher, 'De Zwaan'. Diverse nog in leven zijnde oud-koningen, ook die geen lid meer zijn, waren op dit feest aanwezig. Voorafgaande aan dit feest werd een H. Mis opgedragen en werd het gerestaureerde Koningszilver gezegend door Deken Heuvelmans, Moderator van de O.L.S.-Federatie.

Zegening van het Koningszilver door Mgr Heuvelmans.

Het zilver zal vanaf heden weer in ere gedragen worden door de koning tijdens de officiële gelegenheden.

Secretaris schutterij St. Jan, J.N.P. Sijben.

Gezocht: Programmaboekjes en feestgidsen van schutterijen. Aanbiedingen bij: J. Luijten, Kerkstraat 20, 6447 BH Merkelbeek.

Onderhoud van zilver

In het normenboekje is ten aanzien van het koningszilver de volgende zin opgenomen: 'Zilver gepoetst aan de voor- en achterzijde.' Uit de beoordelingen blijkt vaak dat het begrip 'gepoetst' op verschillende wijzen wordt uitgelegd. Het onderhoud van het koningszilver is dan ook vaak een probleem, niet alleen voor de betreffende koning, maar voor de hele schutterij. Het schutterszilver is namelijk vaak het oudste en meest tastbare relict waarin de tradities van de betreffende schutterij zijn vastgelegd. Enerzijds wil men het zilver mooi gepoetst en glanzend presenteren, anderzijds is men er zich van bewust dat, vooral de oudere platen, van iedere poetsbeurt te 'lijden' hebben. Het is namelijk zó, dat de gangbare poetsmiddelen het zilver polijsten en in wezen werken als een schuurmiddel. De oneffenheden worden weggeschuurd en bij iedere poetsbeurt wordt een uiterst dun laagje zilver weggeslepen. Vooral de inscripties op de platen hebben hieronder te lijden en na verloop van tijd kunnen zij zelfs geheel of gedeeltelijk worden uitgewist door het jaar in jaar uit polijsten. De oudere platen zijn het meest kwetsbaar aangezien deze niet zijn uitgehard en het zilver zachter van samenstelling is.

Een Engelse firma heeft onlangs een product ontwikkeld dat op een andere wijze 'poetst'. Dit middel bevat namelijk zilver-deeltjes en vult de oneffenheden als het ware op, waardoor eveneens een glad oppervlak ontstaat zonder dat de plaat slijt. Het poetsmiddel is op de markt onder de naam 'Silver Solution' en is te koop bij antiquairs en juweliers. Ook musea maken er gebruik van voor het onderhoud van voorwerpen uit hun collecties. 'The Silver Solution' is ook rechtstreeks te bestellen bij de Nederlandse importeur Diva Marketing te Putte, tel. 01645-2683 of 3702 en kost per flesje van 150 ml. ongeveer f 35,-. Door het gebruik van dit nieuwe poetsmiddel wordt tijdens het poetsen puur zilver toegevoegd, waardoor de vaak eeuwenoude zilveren platen hun oorspronkelijke aanzien blijven behouden en voor de komende generaties op waardige wijze de tradities van het schutterswezen tot uitdrukking kunnen blijven brengen.

Piet Hermans.

Herlaadpers voor schutterij

As/Niel. - Schutterij St. Martinus Niel werkt sinds kort met een herlaadpers om slaghoedjes in en uit de hulzen te doen. Zo'n pers is al lange tijd bekend in het jagersmilieu. Schutter René Maessen introduceerde ze in de bukswereld. De pers werkt pneumatisch (met luchtdruk) en kan ook handgestuurd bediend worden. De oude, gebruikte slaghoedjes worden opgevangen.

Een eerste voordeel van de herlaadpers is de veiligheid. Het is al gebeurd op een erekruiswedstrijd dat slaghoedjes niet ontstoken waren na het schot. Als ze dan met de hand uit de huls gehaald worden, kan het voorkomen dat ze toch nog ontstoken geraken. Je moet niet vragen wat er dan allemaal met je hand kan gebeuren, vertelt René Maessen. Heel belangrijk is ook dat de slaghoedjes er nu allemaal even diep in zitten, wie de pers ook bedient, en die diepte kan je zelf regelen. Vroeger kwam het wel voor dat ze

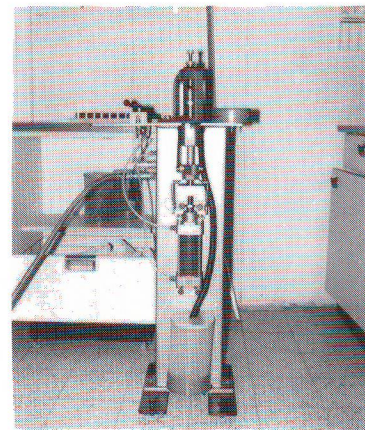
er niet allemaal even diep inzaten, omdat verschillende schutters dat werk deden, met als gevolg ongelijke verbranding van het poeder. Een ander voordeel is nog dat alles veel sneller kan.

Het idee ontstond door regelmatig in tijdschriften te kijken voor andere sportschutters. Enkel het basisapparaat van de pers is te koop in de handel. De matrijzenset heeft René laten maken door Piet Van Gompel uit As.

Voor de pneumatische werking heeft hijzelf gezorgd, de verschillende onderdelen paste hij in elkaar tot een mooi geheel. De pers is wel te groot om mee te nemen naar de feestweide.

Voor schutterij St. Martinus is dat echter niet nodig, zij hebben toch hulzen genoeg, 2.700 in totaal.

I.M.

De schutterij St. Joseph-Broekhem

Door: Jan G.M. Notten

Het is in de dertiger jaren geweest, dat het jonge Broekhem beschikte over een schutterij. Uit gemeentelijke archieven blijkt dat de vereniging al op 15 juni 1932 deelneemt aan de processie in Houthem. Men draagt tien van de Schutterij uit Valkenburg geleende geweren en een koningsvogel die van de Houthemse schutterij afkomstig is. Toch moet men de 10e juli 1932 pas als de officiële oprichtingsdatum beschouwen, getuige de lijst van aanwezigen op de oprichtingsvergadering op die datum. De bijeenkomst heeft plaats in het café van Teun Lemmens aan de Koningswinkelstraat. Het feit dat de Houthemse schutterij Sint Martinus in deze tijd een periode van neergang beleefd zal wel niet vreemd zijn geweest aan dit Broekhemse initiatief, want diverse leden van deze schutterij maken deel uit van het Broekhemse gezelschap. Er wordt die dag ook al een bestuur gevormd, bestaande uit de heren Baadjou, Leenders, Lemmens en Spronck.

Meteen na de oprichting probeert men door middel van een verzoek aan de gemeente Houthem - de gemeente waartoe Broekhem behoort - in het bezit te komen van de uniformen en geweren van het in slaap gesukkelde Sint Martinus, maar ook na veel aandringen lukt dit niet. De burgemeester van Houthem stelt zich op het standpunt dat Martinus nooit definitief opgeheven is en dat men de eigendommen van die vereniging niet zo maar aan anderen kan schenken. Wel weten de bestuursleden van de schutterij Sint Joseph een aantal uniformen en geweren van de Jonge Nobele Schutterij uit Valkenburg te bemachtigen.

*Proceslijst over het oprichten van een
Schutterij Broekhem Houtken 10 Juli 1932*

1	Leden	
2	J. v. Aken	And Lemmens
3	H. Habets	Guilpin
4	H. Kruenen.	Dirk Stabbe-Lage 23
5	L. Spronck	J. Krueten 24
6	L. Spronck	J. v. Aken 25
7	W. Spronck	
8	J. A. Boudier	
9	H. Leenders	
10	B. Breuer	
11	J. Breuer	
12	W. Habets	
13	A. Krueten	
14	A. Laneriks	
15	J. H. Driessen	
16	J. Heynen	
17	J. Schoenmakers	
18	J. Breuer	
19	J. Reintjens	
20	J. Kammerling	

De presentatielijst van de oprichtingsvergadering van de Broekhemse Schutterij Sint Joseph, die werd gehouden op 10 juli 1932 in het Café van Teun Lemmens in de Koningswinkelstraat.

Na enige maanden wordt Jos van Aken voorzitter en Beckers is de generaal of commandant. Ook Naard Spronck wordt enige tijd commandant. Dat de Broekhemse schutterij een betrekkelijk actief gezelschap heeft gevormd, blijkt uit het feit, dat men op 2 juni 1935 een groots opgezette schietwedstrijd organiseert op een 'eigen' schietterrein, een weiland in 'de baende' aan de voet van de Koningswinkelstraat. Daar heeft men een grote feestweide ingericht aan het voetpad dat luistert naar de schone naam 'Broekhemerbemdsvoetpad'. Die naam heeft toen misschien niet meer echt geleefd in de volksmond, maar in de papieren die men naar de gemeente stuurt om vergunningen om te schieten te verkrijgen - een zaak die in die dagen niet zo gemakkelijk was - wordt het pad, dat in het verlengde ligt van het Koningswinkelvoetpad, diverse malen genoemd. Na veel geschrijf krijgt de schutterij Sint Joseph toestemming om vier schietpalen te plaatsen, maar er moet aan vele veiligheidsmaatregelen worden voldaan. Maar na enkele jaren loopt het niet meer zo voorspoedig met de Broekhemse schutterij. Men krijgt onenigheid met zaalhouder Teun Lemmens, reden waarom men in maart 1937 een ander clubcafé zoekt. Dat schijnt niet zo succesvol te zijn verlopen, want in later jaren leidt de schutterij een kwijnend bestaan. Jos van Aken is ook in 1937 - het feitelijke jaar van ontbinding - nog voorzitter en L.H. Guillaume is commandant. Bij brief van 11 februari 1940 - in het Valkenburgse gemeentelijke archief aanwezig - besluiten de 'Jonge' schutterij van Valkenburg en die van Broekhem samen te gaan. Van een echt functioneren van Schutterij Sint Joseph is dan al enkele jaren geen sprake meer.

Juni 1932: Schutterij Sint Joseph neemt deel aan de processie in Broekhem. Eerst wordt voor de fotograaf geposeerd. Op de eerste rij zien we v.l.n.r. Wim Habets, Lou Spronck, Jos van Aken, Koning Lei Dresen, Sjo Reintjens, Naard Spronck, trommelaar Hubert Stevens, Giem Jansen, J. Schoenmakers en Teun Lemmens. Op de tweede rij houdt Louis Heynen de vlag vast. Onder die vlag ziet men onder meer Lei Keulen; vlak naast Naard Spronck is Keub Heugen te onderscheiden.

Schellenbomen rinkelen over Europa en klinken door tot onze schutterijen

Bezoekers aan het Limburgs Schutterijenmuseum zullen enkele schellenbomen kunnen zien. Wellicht dat U zich reeds vaker heeft afgevraagd welke functie een schellenboom heeft in een muziekgezelschap maar meer nog heeft U zich de vraag gesteld of deze wit-metalen "dingen" met belletjes, sterretjes, kogelpunten en paardestaarten als muziekinstrument in de schutterij op hun plaats zijn. In het kort luidt het antwoord dat met de uitbreiding van het muzikale element binnen de vooral militairgetinte schutterijen na 1945 ook de schellenboom een plaats kreeg in de schutterij. Een artikel van de heer F.J.H.Th. Smits, ontwerper van tal van (militaire) onderscheidingsteken, toont ons dat met de uitbreiding van het muzikale element in het schutterswezen de schellenboom geen inbreuk pleegt op de bestaande tradities en dus niet achter kon blijven. De schellenboom een verantwoord instrument in de hedendaagse schutterij.

Een muziekinstrument is een schellenboom thans niet meer. Men moet het eerder beschouwen als een "vaandel" of "standaard" van een muziekkorps, een ornament met een groots verleden! Het is begrijpelijk dat ook dit ornament, zoals vele andere zaken een hele wordingsgeschiedenis achter de rug heeft.

Uit diverse onderzoeken is wel gebleken, dat de huidige vorm van de "Turkse schel", zoals de schellenboom in de vorige eeuw in het leger werd betiteld, een combinatie is van een muziekinstrument (de schellen en de bellen!) en een herkenningsteken (de veelkleurige paardestaarten!).

Het staat wel vast, dat met de gewelddadige komst van de Turkse legers naar Europa, 300 jaar geleden, de schellenboom of wat er toen op leek, én los daarvan de paardestaarten hun entree maakten in ons werelddeel.

De Turken vallen Europa binnen.

Wenen 1683! Een plaats en datum om, voor de geschiedenis van ons glimmend en bescheiden luidruchtig ornament, te onthouden.

Het is altijd een opwekkend gezicht, wanneer er ergens in den lande een muziekconours gehouden wordt, waarvan vele van de deelnemende korpsen dikwijls namen dragen, die ontleend zijn aan het "Boek der Boeken" of genoemd zijn naar een Heilige uit het begin van de Christenheid, boven de roodaangelopen hoofden der dapper blazende muzikanten de meegetorste schellenbomen van Turks-Islamitische oorsprong te zien. Een wonderlijk geheel! Luid klingelend, met koperen en nikkelen ornamenten en vooral de aan de Islam ontleende halve manen, sterren en paardestaarten in diverse kleuren en tinten, deze "instrumenten" voorbij te zien marcheren alsof er vroeger niets aan de hand is geweest met de belagers van het toenmalige Europa en de Christenheid.

Leven wij nu in volle vrede en vriendschap met Nato-partner Turkije en zijn gewaardeerde gastarbeiders, in het reeds eerder genoemde jaar 1683 lag dit allemaal iets anders.

Het zuid-oostelijk deel van Europa en speciaal Oostenrijk was in staat van oorlog met het rijk van de "halve maan". De Turken stonden voor de tweede maal met omvangrijke legers voor de poorten van Wenen (het beleg duurde van 15 juli tot 12 september), om een laatste vertwijfelde poging te ondernemen Europa via dit strategische punt, de vesting Wenen, onder de voet te lopen. De 3e of grote Turkse oorlog was in alle omvang uitgebroken.

Een perfecte verdediging, geleid door Graaf Rüdiger Starhemberg en de burgemeester van de stad Wenen, Andreas Liebenberg, resulteerde in het feit dat de Turkse aanval tot staan werd gebracht. Poolse en Duitse hulpstroepen onder leiding van de Poolse bevelhebber Jan Sobieski vielen dermate fel de Turkse belegeraars aan, dat zij het beleg moesten opbreken. Wenen én het verdere Europa slaakten een zucht van verlichting! Voor de verslagen Turken was het een "sauve qui peut" geblazen! De terugtocht, juist gezegd de vlucht was volkomen chaotisch. De slagvelden lagen bezaaid met "buit": paradetenten, wapens, én complete instrumentaria van op militaire leest geschoeide Janitscharen-muziekkorpsen. Turkse trommen, bekkens, diverse blaasinstrumenten, zoals schalmeien en trompetten, pauken én stokken en staven met daaraan verbonden een aantal schellen, behoorden o.a. tot de omvangrijke krijgsbuit.

"Schellenbaum" of "Halbmond" moeten de Duitse soldeniers er tegen gezegd hebben! Uit onderzoeken zou later blijken dat dit slaginstrument bespeeld werd door een "Bas-Tschaus" ofwel de eerste schellenboomdrager, die heftig schuddend (op de maat uiteraard) met dit wonderlijke instrument de vrij agressieve Osmaanse muziek de nodige kracht bijzette. Aan dit type schellenboom bevonden zich toen nog géén paardestaarten. Sommige van deze veldtekens waren ook, naast kwas-

ten van paardehaar, uitgerust met een tweetal daaraan bevestigde kleine pauken.

Hoe zijn deze Turkse veldtekens eigenlijk ontstaan?

Er zijn, zoals te doen gebruikelijk in de wereld van de historie verschillende lezingen over deze kwestie. De meest aannemelijke is de volgende: In de grijze oudheid voerden Aziatische steppenvolken te paard "stamtekens" met zich mee. Aan lange lansen paardestaarten, die men voor het grijpen had en aanduidden tot welke groep de horden behoorden, die op taaie steppenpaarden gezeten er achteraan galoppeerden.

Deze wilde Aziatische krijgers werden allengs tot vrij gedisciplineerde legerscharen gevormd. Het waren vooral de Turken, die toen op een breed terrein gedegen reorganisatie bij hun legers invoerden.

Geen sterren maar staarten

Deze stamtekens groeiden uit tot rangonderscheidingstekenen, die praktisch eenzelfde functie hadden als de huidige commandovlaggen bij moderne krijgsmachten. Zo zien we dan ook dat de Turkse legers in de 17e eeuw ten behoeve van de verschillende bevelhebbers dergelijke veldtekens zowel te paard als te voet meevoerden. Een "Beij" (regimentscommandant) werd b.v. aangeduid met één staart, een "Pascha" (brigadecommandant) met twee, een "Beglerbeg" (divisiecommandant) met drie, een "Grootvizier" (veldmaarschalk) met vijf en de "Sultan" (de algemeen leider) met zeven staarten.

In de inventaris van het Preszburger Slotmuseum wordt reeds in 1527 gewag gemaakt van "Ain turgkischen push von roschar an ain spiesz, wie es die turgken fueren". Een en ander is naar alle waarschijnlijkheid reeds in die tijd door Duitse landsknechten op de Turken buitgemaakt tijdens een van de vele oorlogen, die in het begin van de 16e eeuw met de Islam werden gevoerd. Het zou nog een geruime tijd duren eer de schellenboom of "Mohammedsfahne" werkelijk tot wasdom zou komen bij de inmiddels zich gestaag ontwikkelende

militaire muziekkorpsen in het Europa van het begin der 18e eeuw. Het instrument bleef wat magertjes, visueel ging er nog weinig van uit (zie afb. 5). In Frankrijk bijvoorbeeld, even na de grote revolutie, zien we de schellenboom "opbloeien". Het werd bij de muziekkorpsen van de Armée en later van de Grande-Armée van de "kleine Korporaal" een stuk decorum van de eerste orde, zo zelfs dat beroemde Franse schilders van het militaire genre ze later veelvuldig uitbeeldden (zie afb. 3).

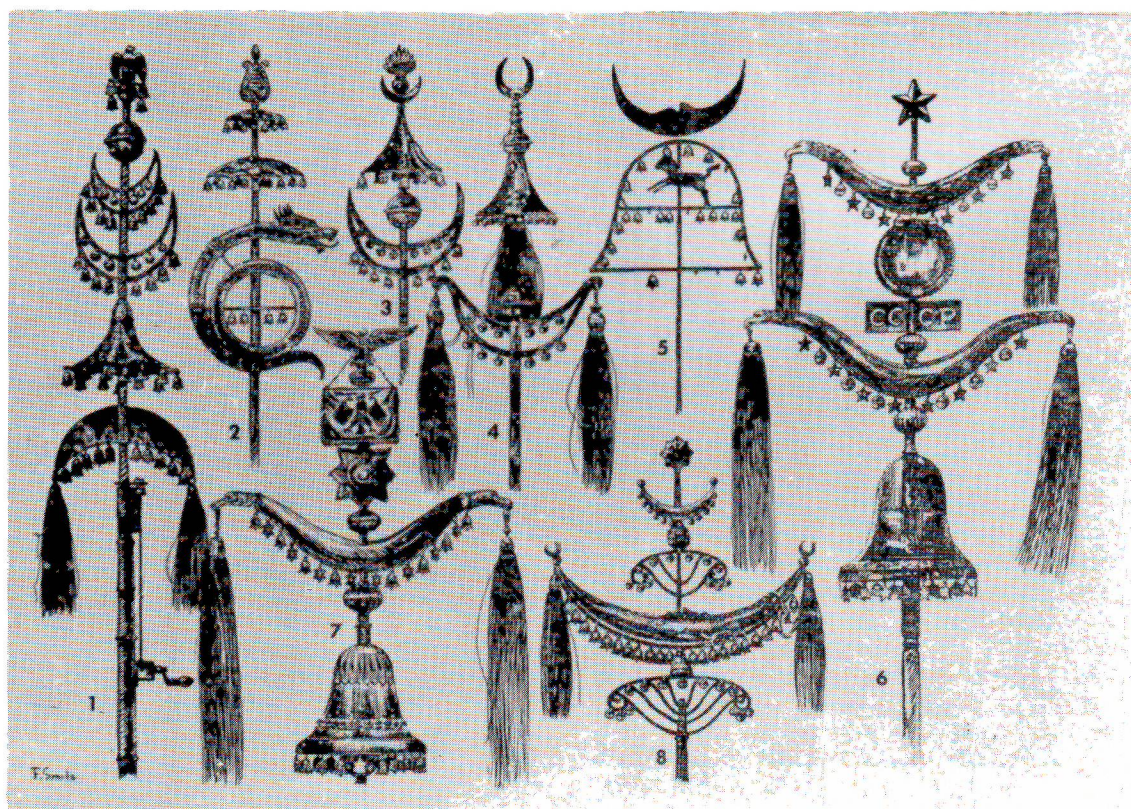
Muziekkorpsen met schellenbomen gingen toen, om maar bij de Franse legers te blijven, met de troep mee te velde en waren in de gelederen aanwezig om de troepen de nodige moed in te blazen als er slag geleverd werd.

Edouard Detaille vereeuwigde schellenbomen op het schilderij "Le soir d'Iena" en Hippolyte Bellangé op het doek weergevend een defilé ten tijde van Bonaparte te Parijs in 1810. Zo werden daar reeds een tweetal exemplaren meegevoerd in het muziekkorps van de grenadiers van de Garde-impériale.

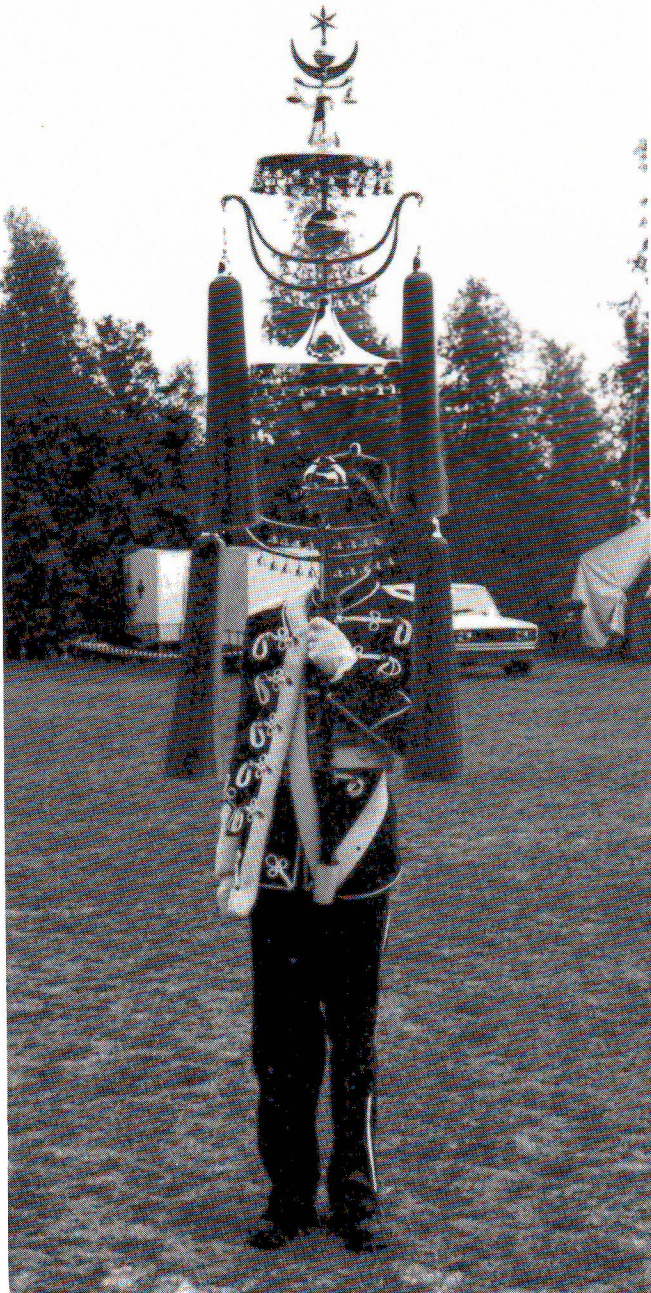
Het zijn fraaie exemplaren, echter nog niet voorzien van de paardestaarten! De Nederlander Willem Staring, kenner en tekenaar van de militaire tenue geeft in een gekleurde pentekening een goed beeld van een tweetal schellenbomen ingedeeld bij de muziek van het 9e Regiment van Linie ten tijde van Koning Lodewijk Napoleon (1809).

Op deze tekening zien we dan ook eindelijk de paardestaarten, evenwel slechts één per "boom". Uit verdere onderzoeken is wel gebleken, dat aan het einde van de 18e- begin 19e eeuw men eerst de combinatie schellenboom-paardestaart bij verschillende legers hier en daar als ornament bij de muziek ziet opkomen.

Al vrij spoedig gingen vooral de grote mogendheden er toe over de schellenboom grondig te ontdoen van het typische Turkse karakter. Oostenrijk zelf, dat de minst prettige herinneringen had aan sultans, groot-vizieren en wat dies meer zij, liet het gehele Turkse karakter

vervallen en voerde als een soort overwinningsteken aan een staaf een kronkelende slang (Turkije?) mede, waarboven een aantal schellen waren aangebracht. Een dergelijk, vrij smakeloos exemplaar (zie afb. 2) was in 1813 bij een infanterie-muziekkorps ingedeeld. Evenwel de Christelijke naties voelden zich niet zo best met al die Islamitische tekens. Typisch is dan ook, dat de Turkse schellen verdwenen en werden vervangen door in het klein uitgevoerde kerkklokjes. Het Rode Leger, zoals bekend weinig gesteld op religie, voerde in 1948 schellenbomen (van Duits model!), echter zonder klokjes wel met schellen en verder "versierd" met sovjetsterren, een metalen wereldbol, waarop duidelijk gegraveerd het onmetelijke sovjet-paradijs en een "naamplaat", waarop in kloeke Russische letters stond vermeld dat dit muziekkorps uit de Sovjet-Unie kwam. Een sovjet-ster bekroonde deze "totempaal" (zie afb. 6). Zouden de Russen nog steeds iets tegen de Turken hebben?

Schellenboom van schutterij Wilhelmina Hingen-Echt.

Halve maan of adelaar.

Die halve maan moest het 't meest ontgelden (zie afb. 8). Bonaparte zette er een springende granaat op of een keizerlijke adelaar (zie afb. 1 en 3). Louis Philippe brak de adelaar er weer af en liet de in ere herstelde Franse lelie triomfantelijk plaatsnemen, wéér op de halve maan. Reeds in het midden van de 19e eeuw ontwierp men in Duitsland exemplaren van vrij forse afmetingen, rijkelijk voorzien van sterren, metalen adelaars en geborduurde vaantjes, waarop meestentijds het landswapen was aangebracht (zie afb 7). Steeds één exemplaar per muziekkorps meevoerend, overleefden deze torenhoge, ietwat kitscherig uitgevoerde "Halbmonds", of wat daar van was overgebleven, de jaren 1918 en 1945 en worden nu zowel door West- als Oost-Duitse strijdkrachten bij parades of "Zapfenstreichen" meegevoerd. Vrijwel alles, wat maar enigermate herinnerde aan Pruisische koningen en Duitse keizers verdween, echter de "schellenbaum" bleef, en zelfs in Oost-Duitsland met kleine kerkklokjes eraan bevestigd!

Niet alleen door voetvolk, maar ook door de cavalerie werden schellenbomen meegevoerd. Het zangkoor te paard van een garde cavalerie-regiment ten tijde van Tsaar Alexander III van Rusland had naast een kleine slagwerkbezetting (tamboerijn en Turkse bekkens) een fraaie schellenboom, die als een "standaard" vooraan de troep werd meegevoerd. Typisch is, dat dit exemplaar naast de traditionele "staartenversiering" rijkelijk was voorzien van lange linten.

Edouard Detaille legde dit gebeuren tijdens een werkbezoek aan Rusland in 1884 vast. Gedurende de gevechten in Mandsjoerije in 1904 voerden kozakken-eenheden schellenbomen te paard mede, zelfs tijdens felle charges. Een en ander is door de Engelse illustrator Georges Scott, die zich specialiseerde in het militaire onderwerp, vastgelegd.

Op 14 juli 1950, de nationale feestdag van Frankrijk, defileerde de "Zwarte wacht van Dakar", een koloniaal-elite-cavalerieonderdeel met een trompetterkorps voor de Franse president. Te paard werd in het voorste gelid, tussen 2 paukenisten, een schellenboom ("chapeau-chinois", zeggen de Fransen) van een eenvoudige doch smaakvolle uitvoering, meegevoerd, met de springende granaat in top. Een en ander kon zo uit de militaire magazijnen van Bonaparte betrokken zijn!

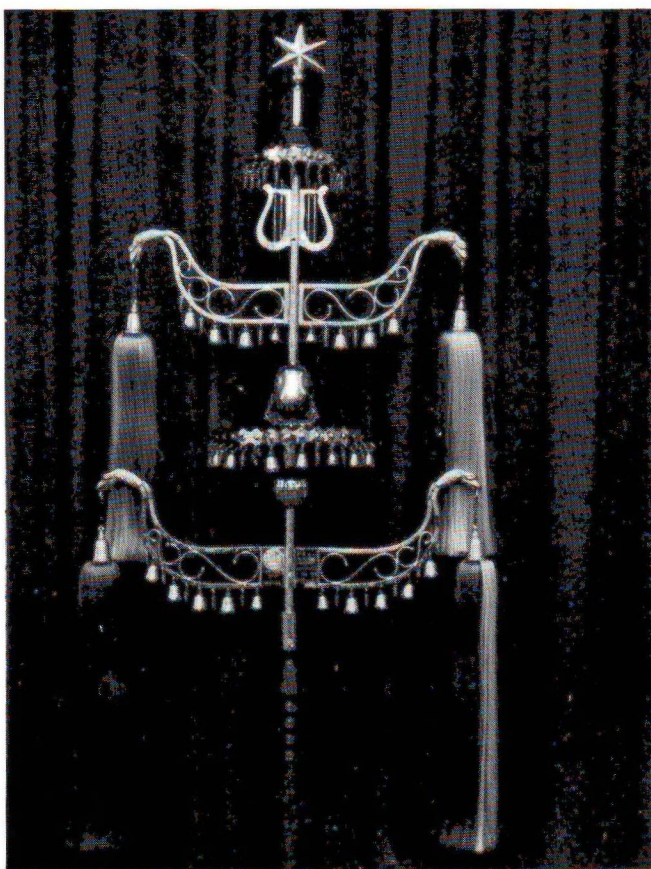
Nu we toch over "schellenbomen te paard" spreken. Totdat de oorlog met Japan uitbrak was het voormalig KNIL (Koninklijk Nederlands-Indisch Leger) in het bezit van een bereden muziekkorps der cavalerie, dat gelegerd was te Bandoeng. Bij parades werden ook een tweetal schellenbomen te paard meegevoerd. Werkelijk iets unieks voor de Nederlandse strijdkrachten. Waar zijn ze gebleven?

De paardestaarten blijven wapperen.

Gelukkig zijn er heden ten dage bij de Koninklijke Landmacht nog enkele schellenbomen in gebruik en wel bij de Koninklijke Militaire Kapel en het Fanfarekorps van het Regiment Limburgse Jagers. Emma, de koningin-moeder, schonk in 1904, ter gelegenheid van het 175-jarig bestaan van de grenadiers en jagers een tweetal fraaie, werkelijk goed Turks uitziende exemplaren, uitgevoerd in geel koper. Qua vorm vertonen deze exemplaren veel overeenkomst met die uit het begin van de 19e eeuw. De 2 paardestaarten zijn wit. De vermaarde Johan Willem Frisokapel voert de in wit metaal uitgevoerde schellenbomen van de stafmuziek van het voormalige 1e Regiment Infanterie uit Assen van vóór

1940. De 4 paardstaarten zijn in half blauw, half wit uitgevoerd, de vroegere kleur en tint van het wapen der infanterie.

Het Cadetten-tamboerkorps "Prins Bernhard" verschijnt met de, door de School Technische Dienst te Utrecht indertijd gerestaureerde koperen exemplaren die reeds vóór 1900 ingedeeld waren bij de toenmalige Cadetten-muziekkorps. In die tijd werden bij kerkparades naar de Franse Kerk in Breda de "Turkse schellen", zoals ze toen genoemd werden, meegenomen.

Schellenboom van schutterij St. Oda-Boshoven.

Na de dienst stond de muziek aan weerszijden van de hoofddeur "en haie" en naderde er dan "een door moeder Natuur al te stiefmoederlijk bedeede meisje, dan -de jeugd kent geen erbarmen- werden als op een bovennatuurlijk gegeven sein Turksche schel en triangel zachtken, nauw merkbaar, in beweging gebracht", aldus een kroniekschrijver uit de jaren van vóór de eeuwwisseling.

De Stafmuziek van de Koninklijke Marine voerde tot 1940 zéér fraaie exemplaren.

Na de meidagen van 1940 zijn ze verdwenen. Tot nu toe zijn er geen aanwijzingen, waar deze unieke exemplaren zijn gebleven. Zouden ze evenwel terecht komen -de kans is zeer gering- dan zou een directe inlijving bij de Marinierskapel getuigen van een goed gevoel voor traditie.

Schellenbomen horen bij de militaire- én burgermuziekkorpsen. Stoere modellen van koper of wit metaal vervaardigd, met bellen en schellen, met slingerende paardstaarten in zwart, wit of rood én ... met sterren, en halve manen, van die echt Turkse (zie afb. 4).

We behoeven nu toch niet meer bevreesd te zijn, het zijn toch onze Natobond-genoten!

Medailles

Een lezer vraagt: Bestaan er regels met betrekking tot het dragen van medailles op het schuttersuniform of de gildekleding? Tijdens optochten en schuttersfeesten zie je vele verschillende draagwijzen.

Het geven van richtlijnen voor het dragen van medailles is een zeer moeilijke zo niet onbegonnen zaak in ons schutterswezen en wel om de volgende redenen:

1. Binnen het Limburgse schutterswezen kennen we schutterijen in militaire uniformen of combinaties van militaire uniformen die in gebruik zijn/waren bij de diverse krijgsmacht delen en schutterijen in fantasie- en historische uniformen. Men mag in dit kader ook niet uit het oog verliezen dat we bovendien spreken over schutters uit twee landen.
2. Zouden de richtlijnen van toepassing worden verklaard die gelden voor een Nederlands militair uniform, zo behoeven deze nog niet opgevolgd te worden door schutters die een Belgisch militair uniform dragen en andersom ook.
3. Wanneer we de voorschriften zouden hanteren die gelden voor het dragen van medailles op Nederlandse militaire uniformen, zo zien we zelfs daar vele afwijkingen die niet mogen maar oogluikend worden toegestaan.

Zo men uit bovenstaande redenen toch richtlijnen zou kunnen samenstellen voor het dragen van medailles, kan men zich de vraag stellen of dit wel gewenst is. Immers de medailles/batons die gedragen mogen worden op een militair uniform zijn slechts op een zeer klein deel van onze schutters van toepassing. Verder zou het toepassen van deze militaire richtlijnen de identiteit van het Limburgse schutterswezen geweld aandoen.

De medailles die onze schutters momenteel dragen, hebben bij de schutters een veel grotere waarde dan menige buitenstaander vermoeden kan. Te denken valt in dit verband aan de diverse uitvoeringen van de medailles van de O.L.S.-Federatie, De Rode Leeuw van Limburg, E.G.S.-medaille, de VVK-penning, de Orde van de Papegaai en natuurlijk niet te vergeten de medailles die men verdiend heeft bij zijn eigen bond of schutterij.

Persoonlijk ben ik dan ook van mening dat juist de vele verschillende kleurige uniformen, de zilveren platen, de medailles, ja elke schut en de schutterijen die charmes tonen die jaarlijks duizenden bezoekers naar onze provincies trekt. Elke verstrakking in regelgeving zal een verschraling te zien geven van ons Limburgse schutterswezen en dat is toch het laatste wat wij zouden wensen.

Mocht de Normencommissie echter een andere mening zijn toegedaan, zo nodig ik ze uit om onze lezers hierover nader te informeren.

Wim Pijpers.

TE KOOP: 50 uniformen, compleet met hoeden en riemen.

Fantasie-uniformen blauw met geel boord.

Voor verdere informatie: Schutterij St. Martinus-St. Martensvoeren, Tel. België 041-811023

Gildesprokkelingen

De schuttersgilden van Beringen hadden in de 16e eeuw hun 'cameren' in het stadhuis.

In het historisch archiefbestand van de Loonse stad Beringen bleef volgende tekst van een huurovereenkomst betreffende de kamers in het stadhuis bewaard: Het stadhuys met alle cameren solders, boven ende beneden, vuytgenomen de camere dewelcke onder ghebruycken scepenen ende schutters vanden busse, ende boven die ghebruycken de schutters vanden handt-, boeghe, is verhuert eenen termyn van dry jaeren aen Pauwel Haghe, waer van het eerste beghint te halffmeert anno 1595 ende valt 1596 ende alsoe vervolghens tot de eynde van dry jaeren jaerlycks - xlviii gl. (1). Op 5 maart 1598 werden die vertrekken nogmaals verhuurd voor een termijn van drie jaar, tegen 48 gulden per jaar, aen Pauwels Haghe, ditmaal geheten Pauwels inde Haeghe (2).

Uit de huurovereenkomsten blijkt dat de kolveniersgilde (schutters van den busse) en de handbooggilde (schutters vanden handtboeghe) hun schutterslokalen (cameren) toen hadden in het stadhuis. De kolveniers vergaderden in de schepenzaal, op het gelijkvloers, terwijl de handboogschutters een kamer betrokken op de bovenverdieping. Over de geschiedenis van de schuttersgilden van Beringen is weinig bekend (3).

(1) RAH (= Rijksarchief Hasselt), Gemeente Beringen, nr. 1, fol. 123 v.

(2) Ibidem

(3) Enkele gegevens werden samengebracht door W. Schouteden, Beringen vroeger en nu. Enige grepen uit de geschiedenis en de folklore van Beringen, Beringen, s.d., blz. 57. Vgl. J. Gerits, Historische steden in Limburg, (Brussel), 1989, blz. 25 en 28.

Lummen, gemeente met een rijk schuttersleven

In de fusiegemeente Groot-Lummen, die Linkhout, Lummen en Meldert omvat, bestaan maar liefst vijftien schuttersgilden, waarvan er veertien de karabijn hanteren en één als boogschuttersvereniging actief is. De geschiedenis van die schuttersgilden en hun veelzijdig patrimonium (koningszilver, vlaggen, documenten en allerlei schuttersattributen) werd aan het publiek voorgesteld in de merkwaardige tentoonstelling 't Lummense schuttersleven (Lummen, 20-21 februari 1988). Naar aanleiding van die expositie verzorgde de Geschied- en Heemkundige Kring van Lummen een brochure, waarin de vijftien actieve schuttersgilden beknopt worden voorgesteld (1). Achtereenvolgens treft men er bijdragen aan over: de Schuttersgilde van St. Hubertus-Goeslaar (stichting 1854); Schuttersgilde van O.L. Vrouw te Oostereinde (stichting 1867); Kon. Schutterij St. Jan-Thiewinkel (stichting 1881); Schuttersgilde St. Willibrordus-Meldert (stichting 1958); Schuttersgilde Kapel van Beukeboom (stichting 1868); Kon. Schuttersgilde St. Lambertus-Laren (stichting 1904); Schuttersgilde St. Anna-Mellaar (stichting 1627); St. Lambertusgilde-Meldert (stichting 1937), die de handboog hanteert; Schuttersgilde Eendracht L.S.-Gestel (stichting 1974), die ontstond uit een fusie van de St. Lutgardisgilde (1920) en de St. Sebastiaansgilde (1932); de Schuttersgilde St. Trudo-Linkhout (stichting begin 18de eeuw; heroprichting 1964); Schuttersgilde H. Sakrament-Geneiken (stichting 1642); Schuttersgilde St. Rochus-Genenbos (stichting 1657); Schuttersgilde St. Jakobus-Rekhoven (stichting 1708); Schuttersgilde St. Sebastiaan-Schalbroek (stichting 1656); Schuttersgilde

St. Lambertus-Molem (stichting 1920).

Uit deze lijst blijkt dat van de vijftien nog bestaande schuttersgilden er zes uit het 'ancien régime' dateren, nl. vier uit de 17de eeuw en twee uit het begin van de 18de eeuw. Vier schuttersgilden kwamen in de tweede helft van de 19de eeuw tot stand, terwijl de overige vijf schuttersverenigingen in de 20ste eeuw werden opgericht.

(1) Tentoonstelling 't Lummense schuttersleven. Info, Lummen, 1988, 17 blz.

Schuttersgilden in de fusiegemeente As

In de fusiegemeente As, die de voormalige gemeenten As en Niel-bij-As omvat, zijn twee schuttersgilden bedrijvig: de schutterij St. Sebastiaan in As-Centrum en de schutterij St. Martinus te Niel. Beide schuttersverenigingen hanteren de zware buks.

De omstandigheden waarin de St. Sebastiaansgilde van As werd opgericht zijn onbekend. De prachtige zilveren vogel van de koningsbreuk vermeldt het jaartal 1644. Bovendien bezit de schutterij een houten St. Sebastiaansbeeld, dat uit het einde van de 16e eeuw dateert (1), maar op een later tijdstip door de vereniging kan zijn verworven. De schutterij bestond in ieder geval reeds in de eerste helft van de 17e eeuw en mogelijk reeds in de 16e eeuw. Ook van de verdere geschiedenis van de schuttersgilde zijn weinig bijzonderheden gekend, omdat het archief grotendeels verloren ging. Leo Roosen, bestuurslid van de St. Aldegondiskring te As, schreef een beknopt historisch overzicht van de schutterij (2), maakte enkele interviews, o.a. met keizer Jef Bayen (84), verzamelde verschillende krantenknipsels en vervolledigde het geheel met de heruitgave van drie bijdragen van E. Vandenhoudt over enkele typische schuttersgebruiken: de meiboomplanting, de eivrijdag en de nog bestaande vogelschieting (3). Het boek is opgefrist met heel wat foto's en met keurige tekeningen van het koningszilver. Het is wel spijtig dat geen aandacht werd besteed aan de eventuele keurmerken. Ook aan de St. Martinusschutterij van Niel werd een publikatie in boekvorm gewijd. J. Daamen en L. Roosen, bestuursleden van de St. Aldegondiskring As, verzorgden de redactie (4). Over de vroegste geschiedenis van de St. Martinusschutterij van Niel is eveneens weinig gekend, doch het staat vast dat zij in de eerste helft van de 17e eeuw al bestond. De bewaarde breuk, met ongedateerde moderne vogel, maanvormige borstplaat (opschrift: Schutterij heide bloem/ ontstaan van het jaar 1627) en moderne ketting, stelt heel wat problemen wat de authenticiteit betreft. Het geschiedkundig overzicht heeft dan ook betrekking op de 19de-20ste eeuw, vooral op de organisatie van het Oud-Limburgs Schuttersfeest (Niel, 3 juli 1977). De publikatie is verlicht met een reeks tekeningen van de belangrijkste schilden uit het koningszilver. De St. Aldegondiskring van As en vooral de auteurs hebben verdienstelijk werk geleverd.

(1) J. Gerits, Catalogus, in: Schuttersgilden in Maasland en Kempen, Peer 1988, blz. 25, nr. 6, afb. (2) L. Roosen, As Sint Sebastiaan, As, [1987], 110 blz., ill. Vooraf had L. Roosen al zijn bevindingen gepubliceerd in: Het Aldegondisklokje, III, 1984, nr. 4, blz. 21-24; IV, 1985, nr. 1, blz. 33-37, nr. 2, blz. 36-38, nr. 3, blz. 32-33, en nr. 4, blz. 25-28; V, 1986, nr. 1, blz. 33-36; De schutterij 'St. Sebastiaan' van As. (3) E. Vandenhoudt, Meiboomplanting, in: Limburg, XXI, 1939-1940, blz. 55-58; ID., Vogelschieting, in: Limburg, XXII, 1940-1941, blz. 86-92; ID., Eivrijdag, in: Limburg, XXIII, 1941-1942, blz. 51-55 en 79-82.

(4) J. Daamen en L. Roosen, Schutterij Sint-Martinus van Niel bij As, As [1988], 91 blz., ill. Het boek werd samengesteld op grond van de

artikelenreeks van J. Daamen en L. Roosen: De schutterij Sint-Martinus van Niel-bij-As, in: Het Aldegondisklokje, V, 1986, nr. 4, blz. 9-14; VI, 1987, nr.1, blz. 33-34, nr. 2, blz. 31-34, en nr. 3, blz. 32-35. (5) Limburgs Schutterstijdschrift: nr. 1-december 1988, blz 5-6.

Jan Gerits.

Wij feliciteren

O.L.S.-jurylid P.M.M. Grootjans ontving op 22 november j.l. in Klimmen de zilveren legpenning van het Limburgse Groene Kruis. Grootjans heeft zich gedurende een reeks van jaren verdienstelijk gemaakt voor het Groene Kruis in het algemeen en voor de regio Centraal Zuid-Limburg in het bijzonder.

Schuttersjubilarissen jan. t/m feb. 1990

Het 25-jarig lidmaatschap

Januari:

P.H.A. Henckens	St. Michaël-Thorn
H. Vanbeul	St. Sebastianus-Dorne
J.A. Reumers	St. Sebastianus-Grote Brogel
H.J. Ceijssens	St. Sebastianus-Grote Brogel
F.B.M. Habets	St. Hubertus-Ubachsberg
Th.G. Janssen	St. Hubertus-Ubachsberg
W.B.A. Hoenen	St. Hubertus-Ubachsberg
M.J.H.J. Brentjens	St. Barbara-Leveroy
P.J.G.M. v.d. Voort	St. Sebastianus-Voerendaal
A.H.L. Eussen	St. Sebastianus-Voerendaal
E.H. Meertens	St. Sebastianus-Oost Maarland
W.G.M. Ruys	St. Thomas van Aquino-Blerick
G.A.A.B. Merkestijn	St. Thomas van Aquino-Blerick

Februari:

E.H. Simons	St. Brigida-Noorbeek
H.J.G. Klaessens	St. Sebastianus-Laar
H.A.G.M. Sijben	St. Sebastianus-Laar
P.A.M. Nijmens	St. Sebastianus-Laar

Het 40-jarig lidmaatschap

Januari:

L.H. Ramaekers	St. Ansfried-Thorn
H.M. Ramakers	St. Ansfried-Thorn
A.M.H. Ramaekers	St. Ansfried-Thorn
H.M.J. Ramakers	St. Ansfried-Thorn
M. Gerits	St. Sebastianus-Dorne
M. Neyens	St. Sebastianus-Dorne
M. Geebelen	St. Sebastianus-Dorne

Investituur en bevordering

Tijdens een pontificale hoogmis in de kapel van het St. Augustinus-instituut in Bree werden op 21 januari j.l. elf personen opgenomen als schutsbroeder respectievelijk bevorderd in de Orde van de Eedele Eed-Broederschap van de Souvereine Orde van de Rode Leeuw van Limburg en de H. Sebastianus.

Voorgangers in de H. Mis waren Mgr A. Castermans, O.L.S.-Moderator Mgr W. Heuvelmans en Pastoor W. Bucher.

Opgenomen als schutsbroeder:

Brassée, Charles José Pierre; Secretaris van schutterij St. Joseph-Waubach, bestuurslid van de Bond Berg en Dal en bestuurslid van de O.L.S.-Federatie.

De Bie, Theodorus Johannes Hubertus; Bestuurslid van schutterij St. Brigida-Noorbeek en Voorzitter van de schuttersbond Berg en Dal.

Derix, Gerardus; Voorzitter van schutterij St. Matthias-Posterholt, voorzitter van het Dekenaat Roermond en voorzitter van de Roerstreekcompetitie.

Honinx, Camille J.O.; Mede-oprichter en voorzitter van schutterij St. Jan-Herderen en Provinciaal bestuurslid van de Karabijschutters in Belgisch-Limburg.

Jorissen, Gerardus Josef Marie; Voorzitter van schutterij St. Marcellinus en Petrus-Geleen en bestuurslid van de schuttersbond St. Gerardus-Amstenrade.

Stockbroekx, Lambert Pieter Renier; Erevoorzitter van schutterij de Breidelzonen-Kessenich.

Bevorderd tot officier:

Leweke, Wolfgang; Bestuurslid van de Europese schuttersgemeenschap.

Schmidt, Josef; Bestuurslid van de Europese schuttersgemeenschap.

Riemann, Gerd; Voorzitter van de Int. schuttersgemeenschap Dreiländereck.

Bevorderd tot Commandeur:

Degol, Bob A.M.H.; Voorzitter van de stichting S.A.S., bestuurslid van de O.L.S.-federatie en lid van de E.G.S. Haake, W.H.; Bestuurslid van de Europese schuttersgemeenschap.

Investituur en bevordering, Bree 21 januari 1990

Thil Verhaegen van schutterij St. Trudo-Opitter maakt zelf haar Koninginnenkleden

De vroegere gemeente Tongerlo, die thans deel uitmaakt van de stad Bree, is een aantrekkelijk dorp, dat rust en vrede uitstraalt. Het is een dorp dat leeft. Er is heel wat muzikaal talent. Jaarlijks wordt er flink karnaval gevierd en de dorpskermis is nog een begrip. Tongerlo is ook het dorp van Jaak Langens (1892-1965), de auteur van het amusante boek 'Rosse Lei'.

Aan de Dorpsstraat, die omwille van haar aaneengesloten bebouwing een haast verstedelijkt uitzicht heeft, woont mevrouw Mathilde Drijkoningen-Verhaegen, die samen met haar echtgenoot sinds 1979 lid is van de schutterij St. Trudo in het naburige Opitter. Vrienden en kennissen noemen haar eenvoudig Thil.

Uit een gesprek dat wij met haar hadden bleek al gauw dat deze artistieke zeer begaafde dame een joviale en dynamische persoonlijkheid is. Op de lagere school -dat was tijdens en kort na de Tweede Wereldoorlog- muntte ze al uit in tekenen en maakte ze zelfs haar eerste pastelschilderingen. In die tijd kwam ze ook in contact met het toneelspel, dat nadien in de jeugdbeweging (B.J.B.-meisjes) verder werd ontwikkeld. Haar huwelijk met Matthieu Drijkoningen werd gezegend met negen kinderen, vijf dochters en vier zonen, waarvan de jongste, Jos, ook actief is in het schutterswezen.

'In de jaren, toen de kinderen nog klein waren', zegt Thil, 'bleef uiteraard weinig tijd over voor kunstbeoefening. Het gezinsleven eiste mij volledig op. In een groot gezin is er altijd wel iets te doen. Vrije tijd was er haast niet'. Toch had Thil in die periode het contact met de dorpsgemeenschap niet verloren. Haar aanleg voor tekenen, schilderen en toneel, kortom het artistiek bezig zijn, heeft ze echter pas op latere leeftijd tot ontplooiing kunnen brengen.

'Sinds mijn twaalfde jaar sta ik in het verenigingsleven', merkt Thil op. 'Ik ben er altijd graag bij geweest, want ik houd van gezelschap. Onder de mensen zijn is een stuk van mijn leven. Sinds 1968 speel ik weer toneel met de plaatselijke groep 'De Keyart'. Ongeveer dertien jaar geleden herbegon ik met schilderen. Landschappen en taferelen met water genieten mijn voorkeur. In olievert en op doek. Ruim vijf jaar naai ik ook sierkleding voor poppen en voor madonnabeeldjes, al of niet onder glazen stomp. In die tijd heb ik een dertigtal geklede madonna's gemaakt. Vooral rond Kerstmis en Nieuwjaar is er vraag naar. Bovendien volgde ik drie jaar geleden in het Cultureel Centrum van Bree een cursus over boetseren'.

Die drukke bedrijvigheid was voor het echtpaar Drijkoningen-Verhaegen geen hinderpaal om ook nog actief lid te worden van een schutterij. Om dat toe te lichten nam Thieu, haar echtgenoot, even het woord.

'De verklaring is heel eenvoudig. Wanneer het voetbalseizoen ten einde liep, stonden we voor de zomeravonden. Hoe moesten we dan de zondagen doorbrengen? Een vriend, die lid was van de St. Trudoschutterij in Opitter, nodigde ons uit om mee te schieten. Dat was in 1979. We gingen er op in en werden begin 1980 prompt lid van de schutterij. Thil was de eerste vrouw met een lidkaart'.

Lachend voegt Thil er aan toe: 'In het begin zag ik bij het schieten zelfs geen hark, laat staan een stopje. We hielden echter vol. In 1982 schoot mijn man de vogel af

Thil Verhaegen onder de schietboom op de schutterswedstrijd voor de 'Schaal van Bree' (Opitter, 1979). In de categorie van de niet-schuttersleden behaalde ze toen de derde prijs.

en in 1985 -net toen het nog mocht- veroverde ikzelf de koningstitel'.

Hoe vaak waart Gij koningin?

'Behalve in 1985, toen ik dus zelf de koningsvogel had afgeschoten, was ik vijfmaal koningin: in 1981 met Eduard Craeghs, in 1982 met mijn echtgenoot, in 1983 met Henri Janssen, in 1988 met Jan Vossen en in 1989 met Hubert Vossen. In 1985 koos ik Matthieu Domen als partner'.

Koningin Thil Verhaegen met haar eerste eigenhandig gemaakt kled (1981).

Het koningspaar Thil Verhaegen en Matthieu Domen in 1985. Thil, die toen de koningstitel voerde, is uitgedost met het kleed dat zij in 1983 eigenhandig naaide.

De foto werd in de zomer 1989 genomen op een bondsfeest.

Dat is inderdaad een goedgevulde erelijst! Ik heb gehoord dat Gij telkens eigenhandig het koninginnenkleed hebt genaaid. Op de tentoonstelling 'Schuttersgilden in Maasland en Kempen (Peer, 3-15 juni 1988) hebben we trouwens twee van Uw koninginnenkleden geëxposeerd.

'In totaal maakte ik drie koninginnenkleden. Het eerste was in donkerblauw fluweel, met aan de voorkant een pand van rood satijn, opgesmukt met blauwe kantversiering en zilverkleurige parels. Dat kleed droeg ik in 1981. Ik bracht enkele wijzigingen aan en verfraaide het in 1982. Voor het schuttersseizoen 1983 naaide ik een wijnrood fluwelen koninginnenkleed, versierd met witachtige kant, parels en een opstaande kraag van ivorkleurig Brugs kantwerk. Dat kleed droeg ik ook in 1985. Voor 1988 maakte ik mijn derde jurk. Ditmaal in lichtblauw brokaat, met donkerblauw fluwelen jasje, waaraan de mantel, afgezet met zwanedons, is bevestigd. Het kleed zelf is opgesmukt met parels en witte kant. Dat koninginnenkleed droeg ik ook in 1989. Voor de koning naaide ik telkens een bijpassend fluwelen kazuifeltje, waarop het koningszilver werd bevestigd. Ik maakte trouwens ook zelf mijn bloementuitjes'.

Op de vraag hoe ze bij het ontwerpen en uitvoeren van een koninginnenkleed te werk ging, antwoordde Thil: 'Ik kijk in boeken en tijdschriften met historische of andere feestelijke kleding en laat de gewenste afbeelding in mijn gedachten rijpen. Bij het knip- en naaiwerk ga ik wel telkens uit van een goed basispatroon. De versiering is fantasie. Aan het derde kleed heb ik ruim vijftig uren gewerkt'.

En ook prijzen gehaald?

'Op het O.L.S. viel ik telkens net buiten de prijzen. De Sissi-kleding had er vaak de overhand en viel klaarblijkelijk meer in de smaak van de jury. Het is natuurlijk erg gemakkelijk naar een modezaak of een gespecialiseerde winkel te gaan om er een passend kleed te kopen of te doen maken. Ik vind dat men bij het jureren daar wel eens rekening mee mocht houden. Het ontwerpen en eigenhandig naaien van een koninginnenkleed heeft toch ook iets te maken met cultuur!'

Inmiddels heeft Thil een lijvig foto-album ter hand genomen, waarin tientallen foto's, krantenknipsels en andere herinneringen aan schuttersfeesten keurig zijn verzameld. Dat ontlokt bij mij de vraag naar de mooiste momenten uit het schuttersleven van Thil en Thieu.

'De jaarlijkse vogelschieting om de nieuwe koning aan te wijzen is, volgens mij een echt hoogtepunt. Als je het geluk hebt die vogel te doen vallen, dan is dat een fijn moment. Maar het mooiste, dat we beleefden was zeker het O.L.S. van 1984 te Maasmechelen, toen de St. Trudoschutterij van Opitter de achtste plaats behaalde. Ook de optocht op het O.L.S. is telkens een feestelijke gebeurtenis, vooral in Nederlands-Limburg, waar de bevolking intenser meeleeft. Bij ons is men meer afstandelijk. Men komt kijken en daarmee uit. Dergelijke optochten zijn nochtans een belangrijk cultureel aspect van het schutterswezen'.

Thieu en Thil Drijkoningen-Verhaegen zijn schutters in hart en nieren. De schutterij, met haar typische sfeer, heeft in hun leven een belangrijke plaats ingenomen.

'De schutterij is een belevens op zich', zegt Thil. 'Wat men daar beleeft, maakt men nergens mee. Ik ben blij dat de dames mogen meeschieten op bondsfeesten en in bekerwedstrijden, want ik schiet dolgraag. Er is echter een nadeel aan verbonden. Als een vrouw goed schiet, dan blijft ze toch op dezelfde plaats, namelijk in de

Inhoudsopgave

Beste schuttersvrienden	1
In memoriam Pierre Creemers	2
Afscheid van Meester Creemers	2
De vlag en de lading I	3
Ludieke actie	5
Koninklijke onderscheiding	5
Vorbereidingen O.L.S. vorderen gestaag	6
De Edele Eedbroederschap van de souvereine Orde van de Rode Leeuw van Limburg en de Heilige Sebastianus	7
Schutterszilver in de Roerstreek Schutterij 'St. Andreas'-Melick	10
Schuttersgebruiken I/II	15
Stoute schutten van As	16
Dames in alle zestallen bij bond E.M.M.	16
Nieuwjaarsontvangst president E.G.S.	17
Nieuwe generaal voor schutterij St. Sebastianus-Mheer	17
Onder de schietboom	18
Lommel 1000 jaar! Groot schuttersfeest op 27 mei 1990	21
St. Joseph-St. Geertruid huldigt jubilarissen	21
Graad Linssen, een markant schutter	22
Nogmaals iets over het zilver van de St. Sebastiaansschutterij van Neer	23
Bij het afscheid van Giel Greyn	23
Meester Creemers vertelt	24
Krantekoppen	24
Adreswijzigingen	25
Koningszilver en schutterij 90 jaar jong	25
Onderhoud van zilver	26
Herlaadpers voor schutterij	26
De schutterij St. Joseph-Broekhem	26
Schellenbomen rinkelen over Europa en klinken door tot onze schutterijen	28
Medailles	31
Gildesprokkelingen	32
Wij feliciteren	33
Investituur en bevordering	33
Thil Verhaegen van schutterij St. Trudo-	
Opitter maakt zelf haar koninginnenkleden	34
Het Schuttersfeest	36
Redactie	36

Redactie

Hoofdredacteur/ Algemeen coördinator Nederland:
Wim Pijpers, Brouwerslaan 25, 6093 GG Heythuysen;
Tel. 04749-2868.

Algemeen coördinator België: Drs. Jan Gerits,
Groenstraat 56, 3588 Eksel; Tel. 011-735960.
Schuttersbonden Berg en Dal, St. Gerardus-Amsterrade en Zuid-Limburg: Drs. Jos Gerits, Soppestraat 12,
6176 AM Spaubeek; Tel. 04493-2296.

Schuttersbonden E.M.M. en Juliana: Piet Hermans
Loverstraat 7, 6031 VJ Nederweert; Tel. 04951-32735.
Schuttersbonden De Maasvallei en Maas en Kempen;
Werner Smet, Breeërsteenweg 39E, 3688 Kinrooi;
Tel. 011-566799.

Schuttersbonden Midden-Limburg en Eendracht Born-
Echt e.o.: Drs. Jean Walraven, Borgeind 21, 6041 AP
Roermond; Tel. 04750-18124.

Bijlagen: Limburgse Agenda 1990

D-ploeg. Promotie zit er niet in. Er zijn in de A-, B- en C-ploegen toch ook mannen die minder goed schieten dan sommige dames. Die regeling vind ik wel erg jammer. Historisch gezien is de schutterij uiteraard een mannenzaak. Ik heb er ook geen moeite mee dat op het O.L.S. alleen mannen schieten voor de overwinning. Zo kan men ons ook niet de schuld geven, als er een schot wordt gemist', lacht Thil nog.

Wij ronden ons gesprek met Thil en Thieu af met een smakelijke kop koffie. In de gezellige woonkamer hangt een ovale lijst met een gedroogd boekje: een treffende herinnering aan een joviale en artistiek mild bedeelde koningin, die het droeg op het O.L.S. van 1985!

Drs. Jan Gerits.

Het Schuttersfeest

Tromgeroffel en vrolijk gefluit
de schutters komen eraan.
Eenieder met vaste blik vooruit
ze hebben roem en faam.

Met kwieke stap, verder marcherend
naar het schuttersterrein.
Aan hun schouders hangen geweren
op hun pet staat een pluim zo fijn.

In bont gekleurde uniformen
de sabels aan hun zij.
Zo'n feest heeft waarde en normen
voor de gehele burgerij.

Ter plekke gegeven commando's
worden feilloos uitgevoerd.
Het wachten maakt hen rusteloos
hun kelen zijn dichtgesnoerd.

Dan, spannen, richten, een luid geknal
de bolletjes spatten in het rond.
Er is niet één die falen zal
verbetenheid ligt om hun mond.

Na afloop stijgt een blij gejuich
als een salvo door de lucht.
De harken zijn afgetuigd
de menigte slaakt een zucht.

Zij drommen dan tesamen
onder één massaal geklap.
Men ziet enkele vreugdetranen
ze hebben het weer gelapt.

Dan is het uur gekomen
voor een kwinkslag en wat gein.
Er wordt een koele dronk genomen
de dag loopt naar z'n eind.

Leny Dieteren-Wetzels, Susteren.

Eduard Kettner B.V.

Jagen - Wandelen - Lodenmode

Originele historische wapens worden steeds zeldzamer. Ondanks dit kunnen wij u echter militaire geweren aanbieden, die een erkende verzamelaarswaarde bezitten en in een zeer goede staat verkeren.

Wij bieden deze wapens zowel vuurklaar alsook in onklaargemaakte toestand aan, o.a. Zweedse Carl Gustav, Nagant, en Lee-Enfield.

Prijzen v.a. f 97,50 p.st.

Voor meer informatie kunt u altijd telefoneren of schrijven naar:

Eduard Kettner

Grensweg 21, 4411 ST Rilland
01135-1925

bremmers nieuw!

Uitbreng en zelfbedieningsgroothandel
voor horeca en grootverbruik

Tevens kunnen wij voor U verzorgen:

- Tenten
- Meubilair
- Drankbuffetten
- Drank-eiland
- Koelwagen
- Verkoopwagens voor:
Friture, hotdogs, ijs etc.

EVENTEMENTSERVICE
STEIN

Kortom:

Volledige verzorging van uw evenement

Bezoek onze zaak en overtuig uzelf:

Hofkamp 14, 6161 DG Geleen
(Industriepark Krawinkel-Zuid, Geleen)
Tel. 04490-40429

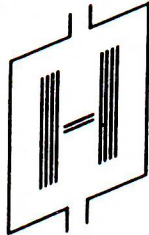
Goed geschoten!

Brand

HET BIER WAAR LIMBURG TROTS OP IS.

Organisatoren van kleine en grote
publiekstreckende evenementen vertrouwen
de drankenvoorziening natuurlijk het liefst
toe aan een bedrijf dat van wanten weet.

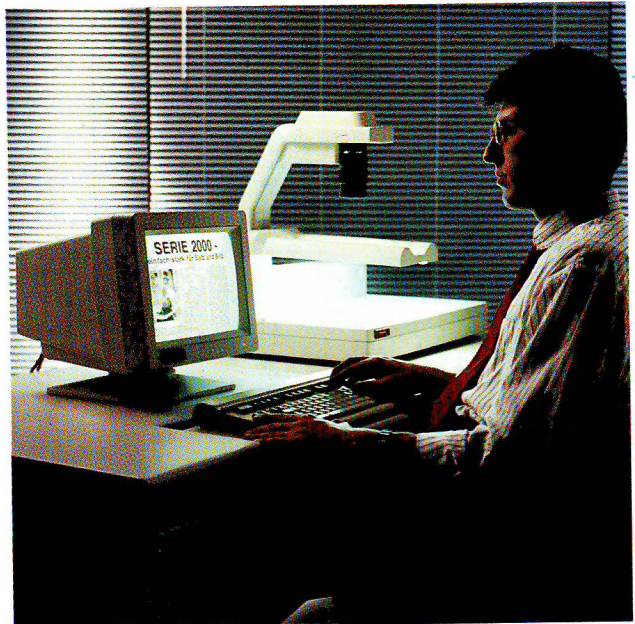
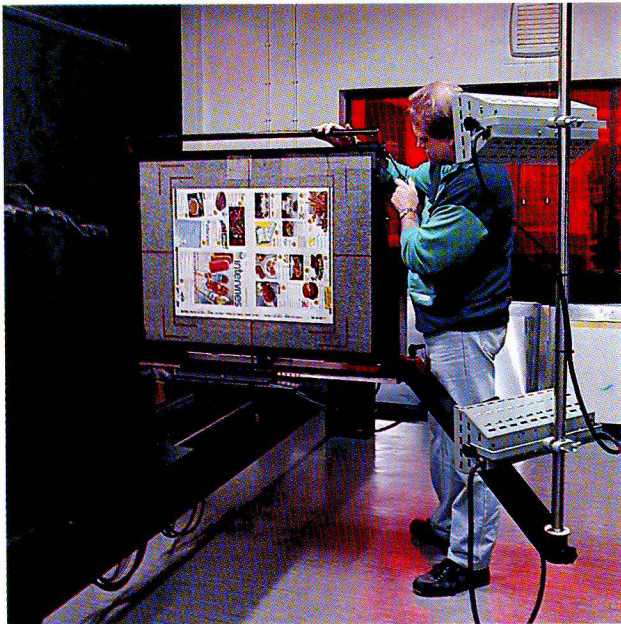
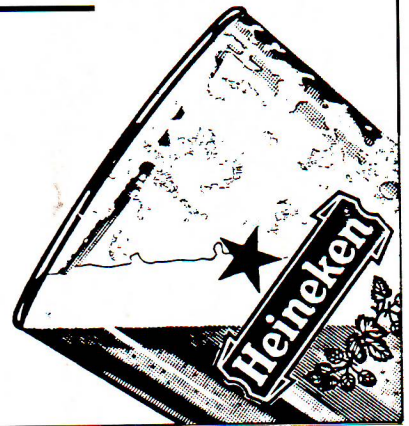
HANSEN DRANKEN BV

Veestraat 6 - Linne
Tel. 04746-5300

Amstel
Een pils om van te houden.

WIJNHANDEL
LEVERANCIER HORECABEDRIJVEN
VERZORGING EVENEMENTEN
AGENT:
AMSTEL BIEREN - HEINEKEN

LIMBURGSCHЕ POST

drukt alles puntgaaf

Heerstraat Noord 69 - 6099 AW Beegden
Postbus 5033 - 6097 ZG Beegden

Telefoon 04747-1651
Telefax 04747-2891